

ટંમીલ દીયર

યાને

ટંમીલ શીખવનાર.

ખતાવનાર

રતનશાહ ઉસ્તમજી ખીલીમોરીયા (ભરી.)

(પેલેલી આવૃત્તિ.)

મુજબ :

વર્તમાન પ્રેસમાં છાપી છે.

સને ૧૨૫૩ ગચ્છેજરદી. મને ૧૯૦૪ છપવી.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કૉપીરાષ્ટ્રિ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૮૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ લાભીલાટીયર

વિષય જ-૩૪ ૩૪

ટંમીલ દીયર

યાને

ટંમીલ શીખવનાર.

ખનાવનાર

રતનશાહ રસ્તમજી ખીલીમોરીયા (ભરી.)

(પેહુલી આવૃત્તિ.)

મુ'બદ્દ:

વર્તમાન પ્રેસમાં છાપી છે.

સને ૧૨૭૩ ચમદેજરદી. સને ૧૯૦૪ ઇસ્વી.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ

નં-૧૪ ૩૧ ૮૮૮

પ્રસ્તાવના.

આ ચોપડી છપાવવાની મતજળ ટંબીત્ર લાપાથી તદ્દન અંગ્જય માણસને વાતચીત બોલવામાં સેહેત્ર કરવા, તેમજ જાણીતાં માણસોને અડીધડીની વખતે દેશી દવાનાં નામો, ભાજી તરકારી વીગેરે જોઇતા શબ્દો શોધતાં મળ્યા આવે તે માટે તથા શુદ્ધ રીતે ઉચ્ચાર કરવાને બની આવે એવી ભક્તી નેમથી બહાર પાડવામાં આવી છે.

એ ચોપડીના જુદા જુદા ભાગો કરી તે ભાગોને એક બાજુ શબ્દો તથા બીજી બાજુ વાક્યો વાતચીત કરી શકાય તેવાં મુજી ગોઠવવામાં આવ્યાં છે. વળી અત્રે વાપડેલી ભાષા તદ્દન શુદ્ધ છે અને નહીં કે ગીલોનમાં જેવી રીતે ટંબીલ ભાષાને મરડી મચડીને આપણુ તેમજ મૂર લોકો બોલીયે છીએ તેવી અધુરી અને અશુદ્ધ છે.

અત્રે માહરે વાંચનારને જણાવવું જોઈએ કે ટંબીત્ર ભાષા ગુજરાતી ભાષાની પેઠે પુરેપુરા બોલો ધરાવતી નથી. એ ભાષામાં ૫-અ-ભ-ખ-ઉ અને જ નથી. ૫-અ-ભ-ખ-ભોલો ૫કત એક બોલ પ (ટંબીલ “પાના”) માં સમાઇ જાય છે. ત્યારે ખ અને ઉને ઉકાણુ કથી કામ લેવાય છે. જ અને શને બદલે મોટો ભાગ ચ (ટંબીલ-ચાના) વાપડવામાં આવે છે. જો કે પાછળથી જ અને શ સંસ્કૃત ભાષામાંથી લીધેલા દીસે છે. અને તે કોઈ કોઈ વખતે વપડાય છે. વિપેક્ષ, આ ચોપડી વાંચતાં વાંચક વર્ગ એના ઉચ્ચાર ઉપર વધુ ધ્યાન આપશે.

જે વ્યંજનની નીચે ઝીનો કાપો . મેળવામાં આવ્યા હોય તેને છંડે અ મુકયો હોય તેવી રીતે વાંચવું. જેમકે વન્દનમ; પોન્; વરૂન્; ઈલાદી બોલો. વન્દનમ બોલને (Vandanam) વાંચવો નહીં કે (Vandnam), પોન્ બોલને (Pona) વાંચવો અને નહીં કે (Pon), વરૂન્ને (Varusha) અને નહીં કે (Varush).

પણ જે વ્યંજનની નીચે આવો ઝીનો કાપો . નથી મુકયો તેને અ મુકયા વગર વાંચવો જેમકે અવન-(Avan), નાન (Nān) પીન્નાલ (Pinnal) ઇલાદી.

વળી લાંબા તેમજ ટુકા દાઈં, રરવૈ, ટ+ડ, ત+દ વીગેરેના બોલોનો તપાસત ધ્યાનમાં રાખી વાંચવું.

ધરન્દુ, ઇલ્લે, તથા વિગેરે ગળામાંથી ઉચ્ચારવાના બોલો, એ રીતે બોલી શકાય છે. એક રીત તો લખ્યા મુજબ જે શુદ્ધ છે અને બીજી રીત, રન્દુ, ઇલ્લે, તલે એવી રીતે બોલાય છે.

આ ચોપડી બનાવવામાં નીચલી ચોપડીઓની મદદ લીધી છે:—

ક્રિસ્ટીયન લીટરેચર સોસાયટીનું ઈંગ્લીશ અને ટર્મીલ કોપ નાં ૧ લો, ૨ જે તથા મરુટુમ મીં નહાતાભાઈ રતમજી રાણીનાનો ઇંગ્રેજી તથા ગુજરાતી નહાનો કોપ.

આ કામ બનતી કાળજી, સંભાળ અને સેહેજ બચતા કીમતી વખતના ભોગે બનાવવામાં આવ્યું છે. એમાં ખામીઓ તો ઘણી હશે પરંતુ વાંચનારે જાણવું જોઈએ જે એ ભાષા પારકી છે અને વળી ગુજરાતી ભાષામાં માહરા જેવા બીન અનુભવી હાથથી પહેલીજ વખત જન્મ લેવા પામી છે.

આ ચોપડી છપાવવાનો સઘળો ખર્ચ જમણે હાથે કીધેલું ગ્રામા હાથને માલમ નહીં પડે એવા એક પારસી સદમ્મહરથથી કરવામાં આવ્યો છે. એ સાહેબના આવા ઉમદા વિચાર અને લક્ષા ગુણોને માહરા ખરા જીગરથી માન આપી આ ધડીએ હું એ લક્ષા જરથોસ્તીનો આભાર માનવાની રજા લેઉં છું.

વળી આ ચોપડી પુરી કરાવવામાં ધ્રુપા મીનોઇ હાથે જે ઉલટ અને મનનું શાંતપણું બક્ષી રહેલુમાઇ આપી છે તે ગેબી ચીજને શર નમાવી શેજદો કરેલું.

ચોપડીના કર્તા.

સાં ક લી યું.

	સફે.
૧ શબ્દો અને ટુંકા વાક્યો	૧
૨ આંકડા અને વખત	૫
૩ નિશાળ	૬
૪ શરીર વિગેરે... ..	૮
૫ સગાં સ્નેહી વીગેરે	૧૦
૬ પોશાક વીગેરે	૧૨
૭ દવાદારૂ; ખાધખોરાકી... ..	૧૩
૮ ધરખારને લગતું	૧૮
૯ પૈસા, સરસામાન વિગેરે	૨૧
૧૦ જ્ઞાનવરો	૨૪
૧૧ ખેતીવાડી	૨૫
૧૨ ઉદ્યોગ	૨૭
૧૩ હથીયાર	૨૮
૧૪ નોકરી ચાકરી	૩૦
૧૫ મુલાકાત	૩૧
૧૬ મુસાફરી	૩૩
૧૭ વ્યાપાર નાં ૧ લેા ૨ જો... ..	૩૪-૩૫
૧૮ કાયદો	૩૭
૧૯ સરકારી—લશ્કરી	૩૮
૨૦ ધાર્મિક	૩૯

(૭)

“ દુભીત દીયર ” નાં અગાઉથી થનારાં ગ્રાહકનાં નામો.

			નકલ.	
શેઠ મંચેરશાહ એફ. ખાન	૨૦	કોલંબો.
„ જમશેદજી રસ્તમજી ખીલીમેરીયા	૫	„
„ આદમજી હુકમાનજી...	૫	„
„ રતનજી પેરતનજી ખીલીમેરીયા	૫	„
„ કાવસજી મેરવાનજી નીલગીરીવાળા	૫	„
રસ્તમજી મંચેરજી કોલંબોવાળા	૫	„
દૌકટર દી. પી. બનાજી...	૫	„
શેઠ રસ્તમજી ખરશેદજી દુઆસ	૫	„
„ પીરોશાહ માણિકજી નાગલા	૫	„
„ સોરામજી દોસાભાઈ ખીલીમેરીયા	૨	„
„ અરદેશર કાવસજી એનજીનીયર	૨	„
„ અબદુલરહેમાન નુરમાહનદ	૩	હૈદ્રાબાદ.
„ જનકાગીરજી એદલજી ઉનવાળા	૩	કોલંબો.
„ સોરામજી દોસાભાઈ દલાલ	૩	„
„ કેપ્ટન રામદાસજી ચોકરી	૨	„
„ ગુલામહુસેન નુરમાહ...	૨	દુલીકેરીન.
„ ઘેલાભાઈ પ્રભુજી	૨	કોલંબો.
„ કાનજીભાઈ ઉદાભાઈ...	૪	„
„ અસમાલજી અલીભાઈ	૧	„
„ કરીમજી અલીભાઈ માંડવીવાળા	૨	„
„ નજરઅલી કરીમભાઈ	૧	„
„ ઇસમાલજી નુરમાહ સાયુવાળા...	૧	„
„ મોહનલાલ વેનરામ તોવેડી	૧	„
„ મનીશંકર ત્રીભોવન જાની	૧	„
„ ભાનજી પ્રાગજી ઠાકર...	૧૦	„
„ મુલજી હરજી	૧	„
„ કાનજી હરજી	૧	„
„ વીઠલજી કરસનજી ઠાકર	૧	„
„ વીશનજી રાધવજી	૧	„
„ કીકાભાઈ અબદુલહુસેન કપડવણજી	૧	„
„ ખરશેદજી કાવસજી દુઆસ	૧	„
„ હકીમજી આદમજી મહુવાવાળા	૧	„
„ ગનીજી વધીજી	૧	„
„ સુબેમાનજી મ. મદઅલી	૧	„

શ્રેઃ મામુજી આમદજી	૧	કોલંબો.
„ મહમદઅલી વલીજી	૧	„
„ અબદુલ લતીફ દાદા	૧	„
„ દોરાબજી એમ. મેહેતા	૧	„
„ પીરોશાહ પ્રામજી કરંજયા	૧	„
„ પીરોશાહ નવરોજી બીલીમોરીયા	૧	„
„ દીનશાહ પીરોશાહ બીલીમોરીયા	૧	„
„ રતનશાહ કાવસજી કાતક	૧	„
„ નવરોજી પેસ્તાનજી ગઝદર	૧	„
„ પ્રામજી બરબોરજી લર્યા	૧	„
„ ગુરમાધ મામુજી અતરવાળા	૨	„
„ આદમજી ગુરમાધ	૨	„
„ અબદુલ હુસેન અલીભાઈ	૧	„
„ રાનજી મહેરજીલાલ પટેલ	૧	અમદાવાદ
„ નેણશી મોતીચંદ	૧	કોલંબો.
„ વીસનજી રતનજી	૧	„
„ ગનીલાજી આહમદ	૧	„
„ ગોરખનદાસ શારાલાલ	૧	„
દરજી અમરશાહ	૧	„
„ ઝિંદપશંકર દોલતરામ	૧	„
„ કાવશાહ જમશેદજી રસ્તમજી	૧	„
„ લાંગશંકર મેહેતાજી	૧	„
„ ભાગવાનલાલ રૂપશંકર	૧	„
„ પાંચનજી નારોજી કાપડીયા	૧	„
„ એમ. કે. શુરજી	૧	મદુરા.
„ કુત્તચંદ કરસન	૧	„
„ અબદુલગાની અબુ	૧	મનાર.
„ હોટાલાલ હરીલાલ શાહ	૧	અમદાવાદ
„ રહીમતુલ્લા સુમાર	૧	બીલીમોરીયા.
„ રહીમતુલ્લા આંદુ	૧	કોલંબો.
„ બહેચરલાલ કાશીરામ બની	૧	ભાવનગર.

પનામે યજ્ઞદાન અહુરમઝદ ખુદાએ.

ટં મી લ ટી ચ ર.

શબ્દો અને ટુકા વાક્યો.

હું—નાન.

મારું—એન્નુ દેયદુ (mine.)

મને—એન્નૈ.

હમે—નાંગળ; નામ.

આપણું; હમારું—એંગળુ દેયદુ; નમ્મુદેયદુ.

હમુને, આપણુને—એંગલૈ; નમ્મૈ.

તું (nom. case) —ની. }

તને—ઊન્નૈ. }

તારું—ઊન્નુ દેયદુ. }

તમે—નીંગલ; નીર. }

તમારું (yours)—ઉંગળુ દેયદુ. }

તમને—ઉંગલૈ. }

તે—અવન.

તેનું—અવનુ દય.

તેને—અવનૈ.

તેઓ—અવરકળ.

તેઓનો—નીનું—અવર કળ દેયદુ. }

તેમને—અવરકળ.

તેણી.—અવલ.

તેણીનું (hers)—અવળ ઉદયદુ.

તેણીને (her)—અવળૈ.

તે-પેનું (nom)—અદુ.

„ (obj)—અદૈ.

તેનું (its)—અંદીનુંદય.

તેઓ—અદુગળ; અદૈગળ. }

તેઓનું—અવૈઅનુંદેયદુ. }

તેમને—અવૈઅલૈ. }

નજદીક—આલ.

સાથે—ઓદુ; ઉત.

ને (to)—ક.

માટે, વાગતે—અખ.

પાસેથી, કણિથી, માંથી—કરનું; નીનું; વીંદુ.

માં-અંદર—કલ; કલૈ; ઉત.

મારી નજદીક—એનાળ.

અમારી જોડે—એંગલૈ.

To him—અવનુકકુ.

તેણીને માટે—અવનુકાખ.

તેઓ તરફથી—અવરકળૈ વીંદુ.

તેની અંદર—અદુકળીલ } neut. Plu.

માહરું—એનુંદુ; એન્નુદેય (my.)

નાન-પર-અંદર

હું પોતે—મતે—નાનતાન; નાને;
એનૈયે.

આપણું—હમારું—નમ્મુડૈય.

આપણે પોતે—નામ તામે; નામે
નમ્મૈયે.

તમારું (your)—હંગમુદૈય.

તેવણુનું—અવુનુદૈય.

તેણીનું—અવૃળૈ.

તેઓનું—અવરકળુદૈય; અવૈકળુદૈય.

આ—હદુ (એકવચન.)

આ—હદુકળ (બહુવચન.)

આ these—હવરકળ (નાન્યતર-
ગતિ.)

તે—અદુ.

તેના-ઓ those—અદુખળ; અ-
વેખળ.

(નાન્યતર ગતિમાં)—અવરખળ.

કોણ ?—યાર.

કોણનું—કોનું ?—યારદૈય; યારદૈયદુ.

કિયું which ?—એદુ.

શું ! કેમ ?—એન.

અકેક (each)—ઓવતોર; અનદન્.

હરેક, એક એક (every) એલ્લા;
ઓવતોર.

કોઇ—કાંઇ—પાદોર; એદેતુમ.

એક-એકાદ—ઓર.

સઘળું—એલ્લાંમ; એલ્લારમ.

થોડુંક; કાંઇએક—સિલ્લ; દોન્ગમ.

કોઇ નહીં, એકપણ નહીં-ઇલ્લૈ;
ઓન્દુમીલ્લૈ.

સારું—નલ્લ.

ખરાબ—કેટ.

લાંચું—નીલ્માન.

હુંકું—કુદેયાન.

બીજું, જુદું—મત; વેર (other.)

another—હનોન્ર;

ગરમ—સુડાન.

ઠંડું—કુલીરન્દ.

મોડું—પેરીય.

નાનું—સીરીય.

ધણાએક—પલ્લ; અનેખ.

થોડું, કેટલુંક—સીલ્લ.

છેડું—હુરમ; હુરમાન.

નમ્મદીક—કીદ; અરઝે.

જલદી—સીકીરમ.

ધીમો મું—મેદુવુ; મેલ્લ.

સખત—કેટ્ટી; વલીય;

નરમ—મેદુવુ; મેલ્લીય.

સરતું—મલીવુ; નાપમાન.

મોઘું—કીરાકી; પીરીયમ.

મેહેનતુ—મકદૈયુલ.

આળસુ—સોમ્મલાન.

પરીથી—મરપડી; તીરમ્મ.

લગમગ—દોન્ગન કુરય.

પહેલાંથી, ક્યારતું (already)
મુન્નમે; અપોદે.

એકજુ, પ્રકત—તનીયે; માતિરમ.

હમેશાં—એપોલુદુમ.

હુરયા—અપાલ; પુરમપે.

પુરતું—પોદુમ.

સદા—નીયમાઈ; એપોલુદુમ.

અંહીયાં—ઇંગે.

કદીપણ નહીં—ઓરકાણુમ ઈલ્લૈ.

હમણાં—ઇપોદુ.

નહીં—ઇલ્લૈ.

વારંવાર—અડીકડી.

એકવાર—એકાદશમ.

પ્રકત—પ્રાતિરમ; જોરે.

કદાચ—જોશ્યેજી.

કદાચન—અરીયાય; અપૂર્વમાર્ગ.

કોઇ કોઇવ.ર—રોજીવેજી.

જલદી—સીકીરમ; સુરકાય.

ત્યારે; પછી—આપેડું; આપાવ.

ત્યાં—અંગે.

ધનું, અનિશ્ચય—મીઠવુમ (megha
vum

સારં, ઠીક—નદાય; નદુદાય.

કયારે?—એપોહુડું.

કયાં?—એંગે.

શામાટે?—એન.

આસરે—જોરતાલ; જોરમ-તુક.

ઉપર, કીમતમાં વધુ—મેલે; અધી-
યમ.ય

આસપાસ—કુરકકાર્થ.

પછી, પાછળ—પીરપાંડું; પીન્ને.

માં (among) —નડું; ઉલ.

જોતરડ—ચૂતી.

આગળ, સન્મુખ—મુન્ને; મુન.

નીચે—કીચે.

વચ્ચે—નડુવે; મતીપીવ.

બેલીપાર—(beyond) આપાલ.

હેઠે, નીચે—કીસે.

સિવાય; વગર—તીર; પોધ.

આરપાર; માંહે યંઈને—મુઝમાધ;
કોન્ડું.

under—કીસે; અડીધલ.

અંદર; મધ્યે—કીક; ઉલ્લે.

વગર; બહાર—વેલી; પુરતાવ.

વળી; પછુ—કુડ; કીમ.

અને—કીમ.

કારણકે—એનનદાય; પડીપનાલ.

જો, અગરજો—આલ; આનાલ.

એટલા માટે—આખપઆલ; આખ.

જો કારણ માટે—ઇપડીઇરક; આ-
દલાલ.

જોકે; અગરજો—આખીજીમ; એ-
ગાલૂમ.

એમાંનું એક—આવડું; ઇર-ડીસોન્ડું.

અથવા—અલ્લડું.

એમાંથી કોઈપણ નહીં—ઈર-ડુખીલ્લે.

એપણુ-તેપણુ નહીં (nor)—અલ્લ;
ઇલ્લે.

અથવા નહીં; અગર (whether)
જો; ઇલ્લો; અલ્લો.

ગળ—પો.

આવ—વા.

આપ—કોડું; યાલં.

સે—એડું.

ઉભો રહે—નીલ; નીલ્લુ.

એસો—ઉડકાર; ઈર.

હું છું—નાન ઇરકેન.

તમે છો—નાંગળ ઇરકીરાગળ.

તું છે—ની ઈરકાર્થ.

તે છે—અવન ઇરકાન.

હમો છે—નાગ ઇરકીરામ.

તેઓ છે—અવરગળ ઇરખકીરાગળ.

હું ચાહું છું—નાન સિનેહીખ-કીરેન.

તું ચાહે છે—ની સિનેહીખીરાલ.

તે ચાહે છે—અવન સિનેહીખીરાન.

હમો ચાહીએ છે—નાંગળ સિનેહી-
કીરામ.

તમે આહોહો—તીંગળા સિનેહી

કીરીરગળા.

તેઓ આહોહો—અવરગળા સિનેહી

કીરીરગળા.

અંદર જવ—હરે પો.

બહાર જવ—વેલીયે પો.

ઉપર જવ—મેલે પો.

Gō on (ચત્રાવ)—નડ.

પાછલ જવ—પીન્ને પો.

માળપર જવ—ઉપરે પો.

નીચે જવ—કીચે પો.

જનન; સાથે જવ—પાપો.

અંહી તાં અવ—હજી વા.

ત્યાં જવ—અંગે પો.

પાછળ હોમો રહે—પીત્રાલ નીચ.

આગળ આવ—મુન્તાલ વા.

પાછળ આવ—પીન્તાલ વા.

જલદી આવ—ગીકીરગ વા.

હળવે હળવે જવ—મેલે પો.

આ હો—દૈ એહુ.

તે લઈ આવ—અદે કાન્ડુવા.

આ આવ—હૈ કાન્ડુ.

હમે, મહે—ને નીચ; મેલેનીચ.

નાચે બેસે—કીચે હિડાર.

નીચે સુઈ જવ—પડુનુકેસલ.

હમે; વા; હી બેસ—એલુન્દાર.

તે કરે—અદે પો.

હું કરી નથી શકતે—નાન માનેન;

અસાલ દુઃદુ.

તે કરી શકશે—અવગાલ-આળુમ.

અવનુકેસલ દુઃદુમ.

તેને પુટો—અવનુ ક્રેલ.

તેને બેસાવો—અવનુ દુપીકુ.

,, કહો—અવનુ સાલ.

જરથી બોલો—હરતીપેસુ.

(તું) જા માં—પોહાદે.

હું ગ્યો—નાન પોનેન.

તે આગ્યો—અવન વન્દાન.

તું કાણુ છે—ની યાર !

તરનામ શું ?—ઉત પેરએન્ન.

મારં નામ કામ છે—એનપેર દરામન.

તમે શું માંગોહો—એન્ન વેન્ડુમ.

હું તમને જોવા છશ્ચું છું—ઉન્નકાન
વેન્ડુમ.

તુંને કાણુ મોકલ્યો—ઉન્નપાર આ-
નુપીનડુ ?

એ શું છે—દૈ એન્ન ?

તે શું છે ?—અદ એન્ન.

હું અંદીયાં છું—નાન છંગે દરકિરેન.

તે ત્યાં છે—અવન અંગે દરકિરાન.

તે ક્યાં છે ?—અવન એંગે.

શું તે ઉપર છે—મેલે ઈરકિરાના.

શું આ સાઈ છે ?—અદુ નાદુ દા.

તે ખરાબ છે—અદુદેદુ.

બાલીશ માં—પેસાદ.

મારે જવું નેઈયે—નાન પોહવેન્ડુમ.

તમારે નેઈએતો જવ—ની પોહવામ.

તે દુર છે કે ?—અદ દુરમે;

નાનીક છે—અદકિટ; સમીપમ.

મારે માટે થેજતે—એનક કાળ-
કાતીર.

થેજતા ના—કાતી દિ.

માની છડી લઈ આવો—એન કુડે-
એધમેહુતુવા.

(તે કાળ) તમે કરતા નહીં—અદે
સેધ્યાદે.

તું આગસુ છે—ની સોમ્બેરી;

(૫)

આંકડા અને વખત.

વખત—કાળમ; વેલૈ.
 વરસ, સાલ—વરપગ.
 મહીનો—માઘમ.
 અઠવાડીયું—કિલ્લમૈ; વારમ.
 દીવસ—તાલ.
 ગઈ કાલ—નેતૂ.
 આજ દીન—ઈન્દૈકકુ (ઈનેકુ).
 આતની કાળ—તાલૈકુ.
 સવાર—કાલ્લમે; કાલૈ.
 બપોર—પગળ; મત્તીયાનમ.
 સાંજ—સાયંગ કાળમ.
 રાત્રી—દરાતિરી.
 રતીવાર—નાદતુ કિલ્લમૈ.
 (ખીરતીઓનો) વીસામાનો દીવ-
 સ—ઓઘવુનાલ.
 સોમ—ચીંગળ કિલ્લમૈ.
 મંગળ—સેરાઘ.
 ગુધ—પુદન.
 ગુરૂ—ચિયાળમ.
 શુક્ર—વેલ્લી.
 સતી—સતીક કિલ્લમૈ.
 કલાક—મત્તીનેરમ.
 એક કલાક—ઓરમત્તી.
 બે ,, —રેકુમત્તી.
 મીનીટ—તીમીશમ.
 સેકન્ડ—વીનાડી.
 તે ગણકાલે અ.ઓ—અવન નેતૂ વન્દાન.
 કાળે આવજો—તાલૈરા.
 આજ બપોરે આવજો—ઈન્દૈ સાંયન્દ્રમ વા.
 અરધા કલાકમાં આવ—અર્ધમત્તી નેરત્તીલ વા.
 તેઓ આજે આવ્યા—ઈન્દૈકકુ વન્દારગળ.
 કેટલા વાગ્યા?—મત્તીઓન્તુ; નેરમ ઓન્તુ.

એક—ઓન્ર.
 બે—ઇરન્દૈ.
 ત્રણ—મુન્ર; મુન્દુ.
 ચાર—નાલુ; નાંગુ.
 પાંચ—અન્જ; અઇન્દૈ.
 છ—આર.
 સાત—ઓતુ.
 આઠ—ઐદુ.
 નવ—ઓન્મદ્.
 દસ—પતુ.
 અગીયાર—પદીનોન્દૈ.
 બાર—પતીરન્દૈ.
 તેર—પદીનમુન્દુ.
 આગણીસ—પત્તેનમદ્.
 વીસ—(ઇરપદ્) ઇરવદ્.
 ત્રીસ—મૂરપદ્.
 ચાલીસ—નારપદ્.
 પચાસ—આઈમદ્.
 સાડ—આરવદ્.
 સીતેર—ઓતુવદ્.
 એસી—ઓન્મદ્.
 નેતુ—તોનતુર.
 સો—તુર.
 હજાર—આઇરમ.
 લાખ—દલ્લછમ.
 સલ.મ, મહેરગાન—વન્દનમ-ઐયા.

ધડીયાલમાં કેટલા થયા?—એતુને મની.

એક વાગી ગયો છે—આન્દ્ર આઈતુ.

સત્રામે થયા છે—ઈર-રેકાલ આઈતુ.

સાડાત્રણ થયા છે—મૂર-રેમની.

પાંચ થયા આન્ધા છે } ૧) કીટ તટ આઈ-દાઈતુ
} ૨) કીટ તટ આઈ-ઝાઈતુ.

હમચાં મધરાત છે—ઈપોદ નદ્ર-આમમ.

એક મનીટ થોળો—આર નામીશમ નીલુ.

આવતી કાલે આદીતવાર છે—નાલેકુ નાઈતુ-કિલમે.

ગ્યું વરસ (પોર)—પોન્ વરપમ.

આવતું વરસ—વારખિર વરપમ.

પરાવતું વરસ—આરવરપ થુક મુને.

સોળ દીવસ—પદીનાર નાલ.

ઓવીસ કલાક—દરવડ નાલ.

તેત્રીસ વરસ—મુપદુમુ-ર વરપમ.

નન્નાચું દીવસ—તેન્નૂ તોન્નદ્રનાલ.

અન્નાળીસ અઠવાડીયાં—નારપદ એતુનારમ.

નિશાળ—પલ્લીક ફુડમ.

રકુળમારતર—ઉપાતિવાપર.

શીખાનાર—પડીપ્પીકવર.

ખુરસી—નારકાલી.

બાજટ—એન્ડ્ર; વિસૂપગકે.

ટેગલ—મેસ.

લખવાની હવતી ટેગલ; દેરક-સાઈપૂ
મેસ.

હામી—પદમ.

કાપી—સતમ; કાપી.

રંધેટ—એલુદ પલ્લી.

કલમ—પેના; દરપુ.

દબ (style)—એલુતાની.

તાડપદકું—આલે.

કામજ—કંદુલાસી; કાઈદમ.

આલશામેટ; મળાક્ષર—નેદ્ર ૧ કતકુ

લેટર—એલુતુ.

શાદ—વારત.

વાકય—વાઈ.યમ.

લીટી—વરી.

પાતું. પેજ—પકમ.

ઓપડી—પૂરતખમ.

તેડેવાર, પરણ—વિદ્રમુરેનાલ

મોડું; લેટ—પોરતુ.

ગેરહાજર—વારલીલલે.

જગ્યા—ઈદમ.

જગ્યા—હતરવુ; મરમોલી.

પાઠ—પાડમ.

ધોંધાટ—સ-હડી.

મીનીંગ—અર્થમ (અર્થમ).

શુભ—તાપીદમ; પીલે.

વાંચવું—વાસી; પડી.

લખવું—એલુદ.

ખોલવું—પેસુ.

જોડણી દરવી—એલુતુક દૂદ.

કહો—સોલુ.

પાઠ ભણી જવો—પાડન સોલુ.

સમજવું—તેરીન્દુ-કાલ.

જાણવું—અરી

શીખવું—પડી.

તરજુમો ભાષાંતર કરવું—તીરપુ;
મોલીપેયર.

તપાસવું, એકઝામીન—પરીસોદી.

ઉતારો કરવો, ટાપી દરવું—પેરતે-
લુદ.

વાક્યો.

તમે ઇંગ્લીશ બોલી શકો છો ?—ઇંગ્લીશ પેસુવામા ?

થોડુંક બોલી શકુ છું—કોન્જમ પેસુવેન.

મને થોડાક બોલો માલુમ છે—એનુકદ સિલ્લ વારતૈમળ તેરીયુમ.

હું ટંમીલ ભાષા બોલી શકતો નથી—ટંમીલ પેસુમાતેન.

હું ટંમીલ શીખવા ઇચ્છુ છું—ટંમીલ પડીક મનતીરકિરદુ.

નીશાળે ચાલો—પલ્લીક કુલુકુ વા.

શિક્ષક ક્યાં છે—ચાતોયાઅરે એંગ્ગે.

તમારી જગ્યાપર બેઠો—ઉડકાર (ઉપકાર).

ક્યાં બેસું ?—એંગ્ગે ઉડકાર. ।

અવાજ નહીં કરો—સત્તમ પન્નાદે.

શામાટે મોડા આવ્યાછો—એન પોરતૂ વન્દાય.

મે મારી ચોપડી ખોલી છે—એન પૂસ્તખમ પોખ્પડીતેન.

જમને જીવો—પોય અદૈદ તેડીપાર.

મને મારી રસેટ મદતી નથી—એન એલુદપલ્લેએઇ કાનોમ..

તમે તે ક્યાં મુઝી—અદૈ એંગ્ગે વૈતાઇ.

વાક્ય વાંચો—ચાક્રીયતૈ વાસી.

આ પાનાનો તરજુમો કરો—ઇન્દ પકકપૈ મોલીપેયર.

આવવીકાલે રંભ છે—નાલેકુ વીદુમરે.

શરીર વિગેરે.

૩૩, સોલ—આત્મા.

અંગ, શરીર—શરીરમ.

માથું, મરતક—તલે; સીરસુ.

ઝોપરી—મનડે.

નિમાળા, બાલ—મૈર.

મુખડો, સુરત—મુખમ.

કપાળ—નેટી.

લવાં, જમર—પુરવમ.

આંખ—કન.

પોપચું (આંખનું)—કન ઈરપૈ;

કનધમૈ.

આંખના પાંપણના બાલ—કન મૈયોર.

નગર, દષ્ટિ—પાવૈ.

આંસું, નેત્રજળ—કનનીર.

નક—મૂકું.

નસકોરાં—નાસી; મૂકુંદવારમ.

ગંધ, વાસ—વાસનૈ.

મોંઢ, મુખ—વાધ.

દાંત—પદ્મકળ.

દાંતના પાળા—ઈર.

તાળવું (palate) મેલવાઈ.

લખ, યુક—એચીલ.

જીલ—નાવુ; નાકું

રવાદ—રસી.

કાન—કાકું.

સ્પર્શ—તોડુથલ.

જડચું, દાઢ—તાડૈ.

હડપચી—મોવાધ કદે.

દાઢી—થાડી.

ચોખિયા—કન્નુમીસૈ.

મુછ—મીસૈ.

ધાંટી, ગળું—તોન્ડૈ.

દમ સેવાની નળી—કુરલ વળૈ.

ડોઝી, ગરદન—કલૂતુ.

ખભું—થોલ.

હાથ (arm)—કૈ; પુખમ.

હાથ (hand) કૈ.

કોપરિયું—મુલંગ કૈ.

જમણો હાથ—વલ દુ કૈ.

ડાખો હાથ—ઈર દુ કૈ.

પોંહોંચો, કાંડું—મનીક કંડુ.

હથેલી—ઉતંગ કૈ.

આંગળી—વીરલ.

હાથના અંગોઠા ની પાસેનું આંગળું—

આલકાટી વીરલ.

અંગોઠો—પેર વીરલ

ટાંચું (Knuckle)—કનુ.

નખ—નખમ.

છાતી—માપું.

જઠર; ઝોઝરી; પેટ—વઈર.

ખાણુ—પખખમ.

પીડ—મુદુખુ.

પેટ—વદર.

આંતરડા—કુડવખળ.

કમર, કેડ—ઈકુપુ; એરૈ.

પગ—કાલ.

જાંગ—થુદૈ.

ધુંટણુ—મુલુંગ કાલ.

પગનું ટેકું—કેનડૈ ચદૈ.

પગની ધુટી—કનૂકાલ.

ઝેડી—કુડી કાલ.

(૬)

પગનું તળિયું—ઉલ્કાંગ કાલ.
 પગનો અંગુઠો } —કાલ વીરલ.
 પગની આંગલી. }
 ચામડી—ચોલ.
 માંસ.—સદૈ; માગીસમ.
 લોહી—ઈરતમ.
 પિત્ત—પિત્તમ.
 પરસેવો—વેવે.
 હાડકું—એલુમ્બુ; મુલ્લ.
 બેજું—મુલે.
 રોગ, આખર—વિયાધી; નોષ.
 સહેખમ—જલ્દોષમ; સલ્દોષમ.
 ઠાંસો, ખાંસી—ઈરમજ.
 તાવ, બોખાર—કાયળ.
 મરડો (dysentery) સિધ્ધપેધી.
 કાલેરા—વાન્દીપેધી.
 ગુમકુ—પર.

નાજીક થએલી જગાં નાચર—જન.
 ખુજલી, કીડ—સોરી; સીરંગુ.
 કાટ; કુષ્ટ (leprosy)—કુષ્ટમ.
 શીતલા, શહીઅડ—વૈસુરી; અમ્મૈ.
 શીતલા કાઢવા (vaccination)
 અમ્મૈ વૈતળ.

જખમ, ધા—કાયમ.
 ઝેર—વિષમ; નજી.
 દવા—મરુદ.
 મલમ—તૈલમ.
 ઓકારી, વોગીટ—વાન્ધી; ઓક્ષળમ.
 જીલામ, ઝાડો—પેધીયાખડ.
 તંદુરસ્તી, તબિયત—સૂધમ.
 માંદગી—વીયાધી.
 મુરડું, શખ—ખીનમ; પ્રેધમ.
 પાયદસ્ત, દરનાવવાની કીયા—ધલ્લુ.
 ઘોર, કબર—કુલી; કલ્લુ રૈ.

વા ક યો .

આપણાં શરીર નાશ પામશે—નમ્મદય સરીરમ સાખુમ.
 આતમા કદી મરતો નથી—આતૂમા આરપોદુમ સાખાડ.
 તમારા વાળ ટુંકા છે—ઉન મઈર કુદે.
 (તમારું) મોં ધુવો—મૂખ્યૈ કલ્લુ.
 દાંત સાફ કરો—પલ્લૈ વીલ્લુ.
 આ દાંત દુઃખ દે છે—ઇન્દ પલ્લુ નોખીરડ.
 તેણે પોતાની આંગળી કાપી નાખી છે—અવન દન વીરલૈ વેટ્ટીકોન્ડાન.
 મોઢું બંધ કર—વાએઇ મૂડ.
 તેણે પોતાની આંખ ઓહી છે—અવનુકકુ પાવૈ પોઇડ.
 આપણે નાકથી સુધીયે જીયે—મૂખીનાલ મુખ્પરકિરોમ.
 આપણી જીભે કરીને ચાખીયે જીયે—નમ્મદય નાવીનાલ રસીકીરોમ.
 મોઢું ઊધાડ—વાએઇ તીર.
 મૂંટણ વાંકું કરો—મૂલંગકાલ વમે.

મારાં ખભાંને ઈન્ન થઇ છે—થોલીલે કાયમ પન્નીક કોન્નેન.
એક પાસળી જોખમાઈ છે—ઝોર વીલાવેલુમ્મુ મૂરીન્દુ.
તેણીએ માહરા જમણા હાથને હાથ લગાડ્યો (સ્પર્શ કીધો)—અવલ
એન વલ્લુકૈએઇ તોતાલ.

તમારો ડાબો હાથ નીચે નાંખો—ઉન ઇડુકૈએઇ તાલ્લીડુ.

તમારો હાથ લાંબો કરો—ઉન કૈએઈ નીડુ.

અંગુડો કયાં છે? (અંગુડો કયો)—પેરવીરલ એડુ.

હું મારાં નખ ઉતારું છું—નાનએન નખગૂલે આરકિરેન.

મારાં પેટમાં દુઃખાવો થાય છે—એનકુ વછર નોખીરડ.

ધુંટણુ મંડી પડો—મૂલંગકાલીનમેલ નીલ્લુ.

તમારા પગ મેલા છે—ઉનકાલ અલુકાય ઇરકીરડ.

માંસ નરમ હોય છે—સદૈ (ઇરચ્ચી) મેડુવુ.

હાડકું સખ્ત છે—એલુમ્મુ કડીનમ.

લોહી રાતું હોય છે—ઇરતમ સીવ્પુ.

માંદગી દરેકને આવે છે—વીયાધી એલ્લારકુમ વરખીરડ.

તેને સજેખમ થયો છે—અવનુકકુ જળદોપમ.

આ મલમ લે—ઇન્દ તૈલ્લયે એડુતુકોળ.

તેને સાપે કરડ્યો છે—અવૂને પાંમ્મુ કડીતડ.

ધા બાળી નાંખો—અન્દ કાયતે સુદ.

આ દવા પી જાવો—ઇન્દ મરન્દૈ કૂડી.

ગાયનો ચેપ મુકાવવેથી શીતલાનો અટકાવ થાય છે—અમ્મે વૈતાલ વૈસુરી વરાડ.

સુધડતા ખુજળાને દુર રાખે છે—સુત્તીયાયીરન્દાલ સીરંગુ વરાડ.

એણે મને ઝોકારી પેદા કીધી—અડુ એનકૂ વાન્દીયુન્દાકીતુ.

મેં ઘોર જોઈ છે—નાંન કલ્લરૈએઈ પાતેન.

તે મરી ગયો છે—અવન ઈરન્દુપોનાન.

સગાં રનેહી વીગરે.

શીરરતો—દેવ્વુદન.

ભૂત, સેતાન—પીસાસુ; પેઈ.

સગાંબાલાં—ઉરુવુમુરૈયાર.

કુડુંબ—સમુસારમ.

માબાપ—પેતાર; તાઇત-દેયર.

પુરુષો, મરદો—મનીદર.

ઝારતો—ઇરતીરીખળ.

નરજાત—આત.

સ્ત્રી જાત—પેન.

જુવાન—ઇળ્લૈ; વાળીપમ.

હોકરૂં (child)—પીલ્લૈ.

નાનું બાળક (infant)—સિમ્મુ; કુન્દૈ.

કાકા, બપાવો, મમાવો—પાટન.

કાદી, બપૈ, મપૈ—પાટી.

બાપ—તથપન; અપા.

મા, માણ—તાઈ.

કાકો—સિન્નૈયા; સિત્પન; તથપનો-
દય-સખોદન.

મામો—અમાન; મામન.

કુઈ—અતૈ.

કાકી—સીત્તી; સિરીયતાઈ.

મામી—અતૈ; મામી.

કુવો—મામા.

માસી—સિત્તી; સિન્નૈ.

માસો—સિન્નૈયા.

દેર—કોણુનદન.

જેઠ—મચ્ચાન; અત્તાન.

દેરાંણી—તન્ગચી.

જેઠાંણી—અક્રાવ.

નરણુ—સમ્બન્ધી.

જોજો—મધીની.

ધણી, વર—પુરુષણ.

ધણીયાણી—મન્વી; પેન્નડી.

દીકરો—મધન.

દીકરી—મધલ.

ભાઈ—સખોદન.

બેન—સખોદરી.

મોટો ભાઈ—અમન.

નાનો ભાઈ—તમ્બી.

મોટી બેન—અકકાલ.

નાની બેન—તન્ગચી.

પિત્રાઈ ભાઈ—મચ્ચાન.

ભત્રીજો—સખોદન મધન.

ભાણુજ—સખોદરી મધન.

દીકરાનો દીકરો, નબીરો—પેરન.

પૌત્રી—પેતી.

સસરો—મામ્તાર.

સાસુ—મામીયાર.

વહુ—મરમખળ.

પિત્રાઈ બાપ—માતાન તથપન.

” મા—માતાન તાઈ.

વીધવા—વીધવૈ; કૈમ્પેન.

રંડાયલો—તારમીલન્દન.

માઆપ વગરનું ડોકરું—અનાધી.

તાઈ—તથપનીલાદ પીળો.

શેઠ—એજમાન.

શેઠાણી—એજમાની; એજમાતી.

નોકર—વેસેકારન.

બગરચી, રસોઈઓ—સુવમ્પાહી; કુ-

સીનીકારન.

પાડોસી—આપ્લાન; પકકતુવીકારન.

બાક્યો.

આપણે દેવતા જોઈ શકતા નથી—દેવુંદુદરે કાનક કૂડાડુ.

તમારાં સગાં ક્યાં છે?—ઉન ઉરવિનમુરૈયાર એમ્મે.

આર માણસ આખ્યા—નાલ મનીઠર વન્કારગળ.

મણુ આપડીઓએ તેને જોયો—મુન્ડુ ઇસ્તીરીખળ અપુલે કન્કારગળ.

તે તો કકત બાળક છે—અવન પીત્તેતાન.

મામાદી, તમારી આસ્તીપર ખાસ રાખી--પરપરે લાગેલ પેનમાં
દીમારે સિનેદી સુગમ.

નોકરો મેહેનતુ દોવા જોઈએ--વેલેકારર જોઈદ્યાઈ ધરકવેન્દુમ.
વીધવાએ પ્રીથી પરણી શકે--કૈમ્પેન્ગળ કળીયાનમ પત્નીક કોલ્લકામ.
મારો ભાઈ તાપથી ગુજરી ગયો--એન સખોદન કાઈચ્ચલાલ ઈરન્દાન.
મારી બાયડી શીખવાને ઇચ્છે છે--એન મનૂની પદીકૂ વીરમ્બુકીરાન.
તે એક માઆપ વગરનો હોકરો છે--અવન તાઇતન્દૈ ઈલાદ પઇઅન.
ચાકર તરફ માયાળુ રહો--વેલેકારનમેલ પચ્ચમાઈ ઈર.
તે હોકરાને લઇ આવ--કુલન્દૈવૈક કોન્દુવા.
તે મારી દીકરી છે--અવળ એન મધળ.
આવાને બોલાવ--આયા લેક કૂપીકુ.
રસોઇઓ ચાત્રી ગયો--કુસીનીકકારન પોઇવીતાન.
તેના શેડે તેને મોકલ્યો--એન્માન અચ્ચે આનુપિનાન.
તમારા પાડોશીઓને શીખવો--ઉન આચ્ચારૈ પડીપી.

પાશાક વીગરે.

કપડાં--ઉડુપુ; વરતીરમ.
ચીયરાં--કન્દૈકળ:
ર--પન્થ.
રેશમ--પટ્ટ.
છત્રી--કુડે.
પાવડી--તતપાખે.
ટોપી--કુલ્લા.
હટ--ટોપી.
ચસમા--મૂખ કનાડી.
ઇચ્ચારીંગ--કકુક કન.
મણુકો, મણી--(bead) મનીખળ.
અસ્તરો--અમ્મૂન કતો.
થુરખો, થુમટો--મુખખાદુ.
અદનું પહેરણ, શર્ટ--ઉચ્ચટ્ટે;
ખમીસ.
ઝબ્જો (cloak)--અંગી.

શાલ--શાલ્વૈ.
દગલો--મેર ચટ્ટે.
બનીયન, બદન--મેલચટ્ટે.
લેગો--કાલચટ્ટે.
લુગડું--સલે; તૂતી.
બાંહે (sleeve)--કૈમુન તોંગળ.
સીવણ, સાંધો--તૈચલ; ઇનૈપુ.
એસેટ--કાપુ; કફમ.
ચીનર, બાંગડી--વલૈયત.
નાકમાં પહેરવાનું નથ--મૂખકુત્તી;
પ્રલાકકુ.
રમાલ--કૈકુટ્ટે; ઉરમાલૈ.
હાથનું મોળું--કૈચટ્ટે.
પરેથીયા સાથનો રમાલ, નાંકીન;
તુલાલૈ.
લાકડી--તડી; કૈતડી.

મજાનું—સાદા રોડ.

નરન—જોતાન.

ધડીયાલ—કડીયારમ.

સાંકળી—સંકિલી.

રીખન, પટી—નાડા.

કમરબંદ, પટો—અરે કચ્છ (girdle)

Belt—વીલ્લે.

નાણાંની કાચલી—પનૂપૈ.

પુવાલ—પુવાલ.

રડોડીઆ—પેરીયુમેરલેક.

મોળાં (socks)—મેરલેક.

જોડા, જુટ—નીલ્ છાપાડુ.

શુઝ, જોડા—છાપાડુ.

રક્ષીપર્જ—સેરપુ; મીદીયડી.

ચંપલ (જોડા)—પાદ કુરુડ; સેરપુ.

વાક્યો.

આ એક રેશમી રમાલ છે—છદુ પુ ઉરમાલે.

તેની છત્રી ભાંગી ગઇ છે—અવન કુડે જોડીન્દુ.

મારી પાધડી જોવાઈ ગઈ છે—એન તલેપાખેએધ પોખૂડી તેન.

અરતરો ધારદાર છે કે—અન્દ અમ્મુદનકત્તી કુમૈયાર્ધ ધરકીરદા.

છોકરીઓ મણકા (મણી) ને ચાહે છે—પેંગલુકુ મનીખળ પીરીયમ.

બાહિ પ્રાટી ગઈ છે—કેમુન તોંગળ કીલીન્દુ.

તમે મોળાં વેચો છો—મેરલેક વીર્કીરાયા.

શા માટે એરોંગ પહેડો છો—એન કડુકન પોડુકિરાધ..

આ લાકડી સારી છે—છદુ નેર્તીયાન્ તડી.

ધડીયાળ ઉપોગી ચીજ છે—કડીયારમ ઉપોગુ માન્દ.

મહેરબાની કરીને તમારો પંજો થોડા દીવસ સારે વાપડવા આવો—ઉન
વિસીરીયેધ ઇચ્છાખુ દ્યુસૈયમ.

મારો અસમો લઇ આવો—એન મૂખુક કન્નાડીએધ કોન્દુવા.

આ મજાજુટ પટો છે—છદુ બલ્માન્ વીલ્લે.

તમારો ચંપળ ક્યાં છે—ઉન સેરપુ એંગે.

મારી ટુંળા તો ખાલી છે—એન પનૂપૈ વેરમૈયાર્ધ ધરકીરુદ.

શું મારી કાઠળી ખાલી છે—એન પનૂપૈ વેરમૈયાર્ધ ધરકીરદા.

હવાહાઈ ખાધ જોરાકી.

જોરાક, ખાવાનું—સાપાડુ.

ખાધ પદાર્થ—ભોજન પદાર્થ-ગળ.

જુખ્યો—પસીયુલ્લ.

તરસીઉં, પ્યાસ—તાખુમુલ્લ.

સહવારનો નારતો—કાલે ભોજનમ.

ટીશીન—પહર ભોજનમ.

જમવાનું,—ચીની; પહર ભોજનમ.

વાળુ—હરા સાપાડુ.

તળવું—પેરી; વર.

ઉકાળવું—સુન્દલ; થુવ્દળ (ધીમે-
તાપેસીજવવું.)

ભુંજવું—પેરી.

ખડખડાવી ઉકાળવું—અવી; વેવી.

ચાવવું—મેલ્લુ.

ખાવું—ઊન; થીન્નુ.

પીવું—કુડી.

ગળવું—વીળુન્નુ.

ખાઝું મુકવાની રકાખી, દીશ—તટ્ટુ.

પ્લેટ—પીંગાન.

નાની રકાખી—તટ્ટે કોપે.

પ્યાળું—કોપે.

ભાત—નેલ્લુ.

ઝોખા—અરીસી.

રાંધેલાં ચાવળ—સોર.

કાંજી—કાંજી.

સોંસ—કુળમ્મુ.

મુરઘી કરી—કોલી કરી.

શાકભાજી—મરૂક કરી.

નાળીએર—તેન્ગાય.

ઠાકડી—વેલ્લરિકકાઇ.

વેંગલુ—કતરિકાય.

કેળાં—વાલેપલમ.

એડકુટ—ઇરૂપલાકાય.

પ્રણસનું ઝાડ—પલાપલમ.

પોટેટો—ઉરૂલે કીલંગુ.

સકરકંડ (sweet potato) વલ્લી
કીલંગુ.

રતાળુ કંદ—ઇયામીચ્યંગ કીલંગુ.

મકઈદોરો—સોલમ.

બાજરી—થિને; સામે.

મણા—કોલ્લુ.

આમળી—પુલી.

હલદ—મંજલ.

મરી—મીલ્પુ.

ભુરૂં કોરૂં—પ્રસનીકાય.

મરચાં—મેલ્પાય; કોચીકા.

જાયપળ—મદીકાય.

જાવંત્રી—મદીપત્તીરી.

લવીંગ—કામ્મુ; એલવન્નૂપુ.

એલચી—એલમ; એલ્કાય.

આદુ—ઈન્નુ.

સુઠં—સુકકુ.

લીંચું—એલુમીચ્યમ પળમ; દેસીકાય.

કાંદા—વેંગાયમ.

રાઇ—કકુપુ.

માંખલુ—વેન્નૈ.

આટો—માવુ.

ખમીર, માલુ—પુલીપુ.

રોતી—અપમ; રોટી.

પાંઉં—પેરીય રોટી.

કાતરી—તુન્કુ.

રોટીની કોર—પોરકુ; થોલ.

કેક—પનીયારમ; કોલુ કટ્ટૈ.

મીઠાઇ—મીટાઇ.

માંસ—ઇરચ્ચી; કરી (meat.)

ગાયનું ગોરત—માટ ઇરચ્ચી.

વાછરડાનું માંસ—કન્ડ ઇરચ્ચી.

મટન—આટ ઇરચ્ચી.

કુકરનું માંસ—પન્ડી કરી.

પક્ષી પંખેર—કોલી

પિલું, મરખાનું બચ્ચું—કોલી કુન્નુ.

બતક—કુલ્લવાતુ.

હંસ—પેરીય વાતુ.

હર્કી—વાન કોલી.

કમ્પુતર—પુરા.
 પતીર—પારકદી (પાલકદી.)
 કુધ—પાલ.
 ધી—નૈ.
 મલાઇ—એક; આડે.
 કાશી,—કાશી કોટ્ટે.
 ખાંડ—સફરે.
 ગોળ—વેલ્લમ.
 પાણી—તળીર; જળમ.
 વાઇન દાર—દ્રાચ્ રસમ.
 ખીયર દાર—ખીર સારાયમ.
 તાડી—કલ્પુ.
 ગામદી દાર—ઔરકુ સારાયમ.
 પાન (ખાવાનાં)—વેતીલૈ.
 સોપારી—પાકુ.
 ખીડી (સીગાર)—ચુરકુ.
 તોબકા—પોખેઇલૈ.
 તપકીર—મુખ્યુલ; પોડી.
 લાંચું (મીઠું)—કીચીલીપલમ.
 જમરખ, પેર—કોઇયા પલમ.
 કેરી, આંબા—મામ પલમ.
 અન્નાસ—અન્નારી પલમ.
 પપાંઉ—પપાલી પલમ.
 દાડમ—માધ્વમ પલમ.
 સીતાફળ—સીતા પલમ.
 દુધી—સોરકા.
 ખેર—એલન્ પલમ.
 ભાજી—કીર.
 ખજુર—પેર ઈચ્છમપળમ.
 દરાખ—મુદ્રીય પળમ.
 સાકર—કરખન્ડુ.
 બદામ—કોદાંબા; પ્રાધમ.

તળ—કરવા પટ્ટ.
 ધાણા—કાચમલી.
 જીર—સીરખમ; જીરખમ; મચ્છીરમ.
 વરીયાળી—પેરીયજીરમ.
 ખસખસ—ખસખસા.
 મેથી—વેંદ્યમ.
 મુવા—સદકુપ્.
 હીમજી હરદે—પીન્જી કકુકાય.
 હીંગ—કાયમ.
 હરડાં—કકુકાય.
 બેડાં—તાન્ડીકાય.
 આમળા—નેલ્લીકાય.
 પીપર—ટીપીલી.
 પીપળી મુળ—(ટીપીલી મુળ) નરક
 મુળમ.
 પીપરા—આના ટીપીલી.
 ગંધક—ગંધકમ.
 ખોળ (ખાવાનો)—પુનાકુ.
 પ્રટકી—સીનાકરમ.
 આંબા હળદ—કસ્તુરી મચ્છળ.
 કાચકા—કલ્પી.
 અજમો—ઓમમ.
 લસણ—વેલ્લે પુકુ.
 સોનામુખી—નીલ્લાલૈ.
 કાળી જીરી—કરીજીરવ.
 ગેર—સીધાપુ કાવીમન.
 વીલાતી ધાસ—સંચવ; પાસી.
 જુનેલા ચણા—ખડ્ડૈ.
 રાતા ચણા—તુરે.
 તુરનીદળ—તુરમ પરીપુ.
 મમ—પાસી પચર.
 જમાળ જોડો—નેરવાળમ.

કેશર—(અરીસનમ) કુન્દુમ આપુ.

જેઠીમધ—અધી મધુરમ.

ટંકણખાર—વેન્ગારમ; પુરીખારમ.

તડયુચ—વતકાઇ.

તલ—એલલુ.

તાડ—તાલૈમરમ.

તુરીઉં—વેત્કેલુ.

દહી—તૈઇર.

એરંડીયું—વેલક એન્ને.

નાગર મોથ— { સીનાપ્પા.

ચોષચીની —

પાપડ—પર્પડમ.

ખીપર—ટીપીલી.

ભીંડા—અંદકા.

મોરથુથુ—પલમાનીકમ; થુથુ.

લાખ—લાકીરી.

શેરડી—કરમ્બુ.

મધ—થેન.

સરસ—કુંગીલીયમ.

સાપ્ત ચોખા—સલુઅરીસી.

મીચુઅતી—મોલુતીરી.

સુખડ—અંદનમ.

કારેલાં—પાવૈકાઇ.

ઈસેસ—કુંદુરકમ.

અડદ—લુલ્લુ.

ચોલા—તતુપેર.

કરકુટી—કંકુરોની.

નવસાગર—નવસારમ.

ઉપલેટ—કોસ્તમ.

વાતડીંગ—વાઇ વીલંગમ.

સુરમો—સુરમાકળ.

હીરાકસી—હીરાકસી.

પારો—રસમ.

અસેરીઆ—સાલીવેલ.

ગુલાબ—પનીર.

ઇદિરજવ—વેપાળ અર્સી.

એળીયો—કરીય પાળમ.

કપુર કાયળી—પુરાંન કળંગુ.

આસન—અમુકરા.

ગોડાવજ—વસમ્બુ.

અંગુર—સુલતાન કીસમીસ.

હીંગળો મરકતી—પેરીન કાયમ.

બાલુંગા—પેરીય કરપુ ખસખસા.

તુકમરીયાં—સીન્ન કરપુ ખસખસા.

કપુર—સુદમ.

પટાકડા—રતીન્જર.

લોખાન—સામ્બાની.

કુળીન્જર—સીત્ રતૈ.

ગુલી—નીલમ.

બીલામું—સેંગ કોટૈ.

હરીઆળ—પુન્નરી તારમ.

માંયાણ—માંયાકાઇ.

અકળગરો—અગ્રાપટૈ.

ચીકાખાઇ—ચેકાઇ; સીએકા.

ભરછી—તાળયા પત્રી.

માલકાકડીનાં બીજ—ઉલા અરીસી.

ગુગળ—કુકળ.

કરમાણી અજમો—ગીરમી સામ્બી.

બાપચી—કારહોળ અરીસી.

તુકમરીયાં—સીન્ન કરપુ ખસખસા.

હડતાળ—કળરી તારમ.

ચીનીકપાલા—વાલ મેલ્લુ.

કાથો—કાસ ગટ્ટી.

(૫)

માકથા.

મને ધણી જીખ લાગી છે—ખિનાડું મેં પસીયાર્ડ ઇશીરડું.
ખાવાનું તૈયાર છે કે?—પખર બોજનમ આઈયુમા ?
આ કેળાં તળી નાંખો—ઈન્દ વાળેપગમ પોરી.
શું આ તેલ છે?—છદુ ને: તૈયા ?
મટન રોરટ કરો—આટ-છરચી પોરી.
પોટેટા ઉકાળો—ઉરલે કિલંગુ આવી.
આજ પુષ્કળ માછલી આવી છે—છરૈંકુ મેલમીન ઇશીરડું.
આ કેક સારાં નથી—ઈન્દ પનીકારંગળ નાલુ દલલે.
મને એક રોટીનો કટકો આપો—એનકકુ ઝોર રોટી કોડું.
ઝોખા બરામર ચેરબા નથી—સોર નન્દાઇ વેખવિલલે.
આ કરી બહુ લીખી છે—છદુ કરી અધિકકારમા ઇશીરડું.
હમણાં નાળીએર મોખાં છે—તેંગાય ઇપોડુ કુરૈચળ.
તે તો હમેશાં મુંઠ આંખ્યા કરે છે—અવન ઝોપોડુમ મુકૈ મેલમીરાન.
વેંગજાની કરી બનાવો—કનીકાય કરી પનુ.
મને થોડીક કાશી પીવાને આપો } એનકકુ કોનમ કાપી કેન્ડા.
મારે માટે થોડીક કાશી લઇ આવો }
બે છડા જીએ—છરૈંકુ મુટે વેવી.
ખાવાનું ટેબલપર મુક્યું છે—પહરબોજનમ મેસમેલુ વૈતાર્ડવ.
કાકડી કયાં વેચાય છે—વેલલુરિકાય એજે વીર્કોરડું.
તમને કાંદા પલ્લં છે?—ઉનકકુ વેંગાયમ પીરીયમા ?
મરી કેટલાં જોઇયે?—એવલુ મેલમુ ઉનક વેન્કમ.
એ તો મીઠાઇનો શાખીન છે—અવરકકુ મીઠાઇ પીરીયમ.
ખીટી પીવે માં—ચીરડુ પીડીયાદે.
તમાકુ કદી ખાસો માં—પોઝેઇલે અરકાદે.
આ માટે થોડું દુધ લઈ આવ—તે તન્નીરકુ કોનમ પાલ કોન્ડુય.
શું આ ખાંડ છે કે જોળ?—અદુ સફરૈયો વેલ્લમો ક.
પાન ખાવાની ટેવ રાખતા ના—વેતોલે પોર પલ્લમાદે.
હવે ફરીઓ પાકી ગઇ છે—માંગાય ઇપોડુ પલ્લતીરશીરડું.
કાચું રળ ખાવું નહીં—કાચમદ ચીન્નાદે.
રોટીની કોરનો નકમો નાશ કરવો નહી—રોટી થોલ વીનાકાદે.
સરકો ખાટો છે—કાડી પુશીપાય ઇશીરડું.

તાડી કરતાં તન્નીર (પાણી) વધારે સારું છે—કલ્સીકુમ તન્નીર નાસ્તુદ.
 દાર ધણુને મારી નાંખે છે—સારાયમ અને ખરે કોલ્સુકીરુદ.
 એક ખુશલ ચણા લેજો—ઓર મરકાલ કોલ્સુ વાંગુ.
 પનીર લઈ આવ—પારકટીયે કોન્ડુવા.
 તપકીરનો વાસ બહુ ખરાબ છે—મૂખુપોડી કેત્નાતમ-
 પ્યાળું લાંગી ગ્યું છે—કોપે ઓડેન્દુ.
 તમે દીશીન લેશો?—પખલ અસનમ સાપીકુવીરા?
 તેણે સોસ ધોળા નાંખ્યો—અવન કુળખે સીન્દીનાન.
 આ એક પ્રભે તર્કી છે—છદુ નેરતીયાન વાંતકોળી.
 કયુતર ક્યાં છે?—પૂરાકળ ઝોંગે ?

ધરખાર લગતું.

ધરો—વીકુકળ.
 દેવલ—કોવીલ.
 દેહેર—આલ્પમ.
 મસજીદ—મસૂદી.
 આતમખહેરામ—અમ્રીકોવીલ.
 ઝુંપડું—કુડીસૈ.
 માંડવો, માંડપ—પન્દળ.
 નાનુંધર—કુડીસૈ.
 બંગલો—બંગ્લા.
 હવેલી—મચ્ચુવીકુ.
 મેહેલ—અરનમનૈ.
 આંશીસ, પેદી—સાલૈ; કીડંગુ; ફૂડમ.
 બંદીખાનું—કાવરકેડંગુ.
 કમ્પાગિડ, ચોક—થોટમ.
 ઓટલો, પડસાલ—ટાળવારમ.
 જમવાનો ઓરડો—સાપાકુઅરૈ.
 ડ્રાઇંગરૂમ—મંડપમ.
 મોહોટો ઓરડો—સાલૈ.
 સુવાનો ઓરડો—પડકૈઅરૈ.

નહાવાનો ઓરડો—મંચન સાલૈ;
 કુલીકીરઅરૈ.
 રાંધણી—કુસીની.
 ચુલો—અડુપુ.
 એકાંત ઓરડો (closet)—ઉશ-
 અરૈ; સીતઅરૈ.
 વખાર—પંન્ડસાલૈ.
 મરઘાં બટકાં ઢાંકવાનો ઓરડો—કો-
 ણીકૈકુ.
 ઇટિ—સેંગળ.
 ખાંડણીંગા—ઉશકૈ.
 રેતી ચુનાનો ગારો, કોલ—સાન્દુ.
 ઇટિની લટ્ટી—સેંગમર ચૂલૈ.
 તમેલો—કુદીરૈ લાયમ.
 ગાય ધોર આંધવાની જગ્યા, કોર—
 કાદીલ.
 સીમંટ—ઓટુ.
 સિંતે લગાડવાનો ચુનો (white
 wash)—વેળૈ અડીકકિર વેન્નીર.

ચુનો—ચૂનામ્મુ.

કાદવ, માટીનો ગારો—મન; સેર.

મટાડી—મણુ.

માટીનુ ખાતર—કળીમણુ.

પથરા—કદ્ધુ ખળ.

પાથો—અસ્તીભારમ.

પાટીયાંની ભોંય—તરૈ.

મેહેરાબ, ગુંબજ—વળેવુ.

ખુણા—મૂલૈ.

દાદરનું ધાંગીયું—પડીકદું.

પગથિલું—પડી.

છાપર—કૂરૈ.

ભારવટિયો, ખીમ—હિત્તીરમ.

Cross beam—કરકકુ ચદમ.

સાકટા—વલીચળ (rafters.)

Ridge piece—(રીજ-પીસ) મુ-
હત્તીરમ.

છાપરાના વાસાં—સાટકાને જડેલી.

કાંબડી-પાટીયાંની ચીપ (lath)—
વલીચળ.

નળીયાં—ઝોડુકળ.

સીલીંગ—તળમ.

નાળીએરીનાં પાંદડાં—તે-નોગૈ.

તાડના પાતરાં—પનૈયોળ.

પુંજી—વૈકાલ.

ઝાવલીનું છાપર—વેળકુરૈ.

ખારણું, દરવાજો—કદ્ધુ.

ચોકકું (door-frame)—કદ્ધુ
ચદમ.

Door post—કદ્ધુનિલૈ.

દરવાજાનો ગાજો (door-way)—
વાસલવળી.

ખારણુ ખારીનું ચોકકું (lintel)—
મેલનીલૈ. (ઉપરનો ભાગ)

ખીલી—આની.

તાળુ—પૂકું.

કુંચી—ચાવી.

અડગરો—તાળપાળ.

મિજગર—કીલ.

ખારી—પલ્લકની; જાનલ.

શટર, ખારીનાં ધારકાં—કદ્ધુમૂડી.

આરશી—કત્રાડી.

અમરાધ—સુવ્રીલ નીલૈ.

યાંલિલો—તૂન.

વાસણુ, પોટ—પાતિરમ.

રાખ—સાંખળ.

ખાઇ—કુળી.

કુવો—કેનર.

તળાવ—કુંદૈ.

તાંકી—કુળમ.

ઝાંપો—કેલુનીવાસળ.

દાખલ થવાનો રસ્તો—વાસરપડી.

કપડાં ટાંગવાની ઘોડી-તોરણ—તૂની.

કળ પોડુખીરે કાડી.

ઝાવારો, આરો (ferry)—રેલુતોરૈ.

પુલ—મદ્ધુ.

રસ્તો—વળી; પ.ટૈ.

મોલ્લો—તેરવુ.

ગલી—સન્દુ.

ખાનર—કડૈ.

ગામકું—કામમ.

ચહેર—પદનમ, નગરમ.

ધરધણી—ધર્માન.
માલીક—સોન્દકારન.
ભાડુત—ફડી ધરકીરવન.
ભાડું—ફડીક કુલી.
ભાડેઆપવું—વિકુકીરુ.

ચાળણી, ચારણી--સલ્લહમ.
સુપડું--સોલ્લુ.
ટોપળી--
ખાંડણી--ઝારલ.
બતો--ઝાલકૈ.

વાક્યો.

તમે કોઇ વંખતે પણ દહેરું જોયું છે ?—આજ્યે-તૈ ઓપોદાવડ પાર્તાયા ?
ચાલો આપણે દેવલમાં જઈએ—કોઈકુ પોવોમ.
રાગ લોકો મેહેકમાં રહે છે—રાગકળ અરણ્યમનૈકળીલ વસીકીરાઅળ.
આ એક નાનું ઘર છે—દંદુ ઓર સીરીય વીડુ.
ખરાબ માણસોને બંદીખાને નાંખવામાં આવે છે—કેટલરકળૈ કેડંગીલે
અડેપારકળ.

શું તે જગા ખાલી છે ?—ઈન્દ અરૈ વેરમેયાઇ દરકીરદા ?
વાડામાં એક કુવો છે—ચોટીલે કેનર ધરકીરુ.
ઝોટલાના વીરંડાને છ કટેરા છે—અન્દ તાલવારથુકુ આરતુંગળ ઉન્ડુ.
ઘોડાને તમેલામાં લઇ જા—ખુદીરૈયેઇ લાયથુકુ કોન્ડુપો.
નહાવાની મોરીમાં પાણી મુક—મન્યનસાલેલ તન્તીર વૈ.
મરઘાં ઢાંકવાનું મકાન બંધ કર—કોળીક ફટૈ મડુ.
ઘરને ચુનો લગાડ—વીટૈ વેલ્લૈયડી.
ઝોરડાની કુંગી કયાં છે—ઉલ્લૈયન સાવીએંગે.
એક ખુણા લાગી ગ્યો છે—ઝાર મૈલે ઓડેન્દુ.
દાદરને ૧૦) પ્રાંગીયાં છે—ઈન્દ પડીકટીલે પનુપડીઉન્ડુ.
બારણાંનાં થાંભલાપર રંગ લગાડ—કદવુ નેલૈકળૈ વરનમ પ્રસુ.
તે ભારવટિયું ઘણું મજાનુ છે—અન્દ ઉત્તિરમ મેન પલ્લટુ.
સાકટા તો સાગના છે—વલીયળ તેક મરમદાન.
રીજપીસ તે શું ?—મુહરૂ વિદમ ઝેન્ડાલ એન્ન.
કેટલાંક નળીયાં લાંગી ગ્યાં છે—સીલ ઓડુકળ ઓડેન્દીરકીન્દન.
શીર્કોગ નવી મુકાવવી જોઈયે—પુધુ મચ્ચુ પોરવેન્ડી ધરકીરુ.
છાપરં છાજવું જોઈયે—કૈરુ વીલલમેઇ વેન્ડુમ.
એક મીઝગરં લાંગી ગયું છે—ઝાર કીલ ઓડેન્દુ.
બારણાંની ઉપરનો ભાગ (lintel)બતાવ—મેલ વાસર પડીએઇકાડુ.

ભારીનાં પ્રાર્થનાં ઉંઘાડીનાંખ—મૂડીખળે તીરન્દુ વીડુ.
 તે ધરને કટલી ભારીઆ છે ?—અન્દ વીડુકુ એત્તને સમલ.
 તેં રાખ કયાં ફેંકી દીધી—સામ્યલે એંગે કોટીનાખ.
 આ ખાઈ ઉંડી છે—ઈન્દ પદ્મમ આલમાઇ ઈરકીરુ.
 ગટર પાણીથી ભરપુર છે—કાલવાઈ નેરય તન્નીર.
 તે નદીની પેલેપાર રહે છે—આડુકુ અન્દ અન્દે કુડી ઇરકાન.
 ગામ કરતાં શહેર મોટું છે—કિરામતીયુમ નગ્મમ પેરીડુ.
 આ ધરનું ભાડું શું છે ?—ઈન્દ વીડુકુ કુડીકુલીએન્.
 ધરનો માલીક કયાં રહે છે ?—સોન્દ કારન એંગે ઇરકીરાન.
 હમણાં ધર ભાડુત કોણ છે ?—ઇપોડુ ઇરકીરે કુડી કુલી કારનપાર.
 તમે મને ધર ભાડે આપશો—ઉમ્મુ દેય વીટે એનકુ કુડીકુલીકુ વીડુતીરા.
 તે ધર હું મેળવી શકીશ ?—એનકુ ઇન્દ વીડુ કડેકુમા.
 આ ધર હું ભાડે આપવા માંગુ છું—ઈન્દ વીટીલ કુડીકુલીકુ વર્મનદુ ઇરકીરુ.
 તળાવમાં પાણી નથી—ઈન્દ દુટ્ટેલે તન્નીર ઇલે.
 ટાંકી તદ્દન ખાલી છે—અન્દ કોલતીલે એન્કુમ ઇલે.
 તેઓ રસ્તો સમારે છે—અન્દ પાટીયેઇ સેપ્પનીદુ કિરારકળ.
 તે પુલ ભાંગી ગયો છે—અન્દ વરાવદી એડેન્દુ.
 આજે તમે શહેરમાં જનાર છો ?—ઈન્દેકુ પદ્મમ પોહીરાયાં.
 તે ચીજોને અસરાઇપર મુકો—ઇદુખલે સુવરનેલેલે વે.
 ખાલી એ ચી કાઢ—અન્દ આનીએઈ એકુતુપોડુ.
 પાયો ખરાળ—કાયો છે—અન્દ અરતીવારમ કેદુ.
 ધર પડી ગયું—વીડુ વીડુન્દુ.

પૈસા સદસામન વીગેરે.

પૈસા—પનમ; નાંણ્યમ.

પાઇ—કામુ.

૮૧ આનો—કાલાના.

૧૦૧ આનો—આરેઆના.

આનો—આના.

૭) (એઆના) ઇરન્દાના.

૦૧ રૂપીયો—કાલ રવાય.

રૂપીયો—રવાઈ.

૩૧ રૂપિયાની કીમતનો }
 સીકો (pagoda) } વરાખણ.

મોહર—મોહરા.

લખાઇ—નીલમ.

પોળાઇ—આહલમ.

ઉંચાઇ—ઓપરમ.

ઉડાઇ—આળમ.

ઇચ—અંગુલમ.

કુટ—અડી.

કયુખીટ; દસ્તગજ—મુળમ.

વાર—એજમ.

વામ, છ કુટ જેટલી લંબાઈ—આળમ.

પ્રલોંગ, માઇલનો આઠમો ભાગ—

અરૈકાલ મૈલ; નાનુતુનારપદુ મુળમ.

માઇલ—મુક્કાલનાલી વળી.

મુસાફરી—પયનમ.

ચાલવું, સેહેલ, પ્રવું—નડે.

પ્રનીચર—ટટું મુટું.

પલંગ—ખટ્ટીળ.

સાદરી, ગદેલું—મેતે.

પાલકી—પલ્લુકું.

ટેન્કલોથ—મેસેતુપટ્ટી.

રટુલ—સીરવાંગ; મણું.

રફીન—મરેપુ.

ઈઝીએયર—સાઇવાન નારકાલી.

હાથાની ખુરસી—કું નારકાલી.

ખીઝાનું—ખત્તીલ; પડુકકૈ.

ધાખળી—કમળી.

ચાદર—તુપટ્ટી.

મચ્છરદાની—તીરૈ.

ગોદકું, બિછાનું—મેતે.

તકીયો—તલ્લેયનૈ.

તકીયાનો ગલેખ—તલ્લેયનૈ ઓરૈ.

વાસણ, બેરીન—સરવ ચટ્ટી.

મોં દોવાનો માચરો (wash-stand)

—મુહમ કલુવુ કિરનેલૈ.

દાંત સાફ કરવાનું દાંતણું—વિલકકું

કિરકુચ્ચુ.

ટંપ્પર—કુપ્પૈ.

મોં જોવાની આરસી—મુહમ પાર્કુમ

કમાડી.

બાલદી—એત્ચાલ.

બાટલ, બાટલી—કુખી; બરની.

જગ (jag)—જાડી.

ચમ્ચો—કરન્ડી.

છરી—કત્તી.

કાંટો, શૌક—મુલ્લુ.

લાકડાં બાળવાનાં—વેરખુ.

ચુલો—અકુપુ.

કીટલી—તત્તીર મુર વૈકુમ એનમ.

ખાંડણી—ઉરલ.

બતો—ઉલકકૈ.

ચારણી—સલ્લુદૈ.

બારકેટ—કૂડૈ.

કોથલો, ગુણ—સાકું; ગોતી.

કોથળી, પાકેટ—પૈ.

નાળીએર ખમણી—તીરવુમણૈ.

ચુનો મુકવાની દાબડી—કરન્ડ ખમ.

પાનસોપારી મુકવાની ચમચી—વ-

ગુવમ.

દાંત કોતરણી—પરકુત્તી.

પાંજર—કૂડૈ.

ટન્કપેટી—પેટખમ; થોલપેટી.

બાકસ—પેટી.

દાંકણું—મેલતટું.

સાવરણી { વેલ્લુકમાર.

બુતારો.

બ્રશ—તોરકીર મૈર કુચ્ચુ.

સોય—હાસી.

ખીન—કુન્કરી.

કાતર—કત્તરી કાળ.

નીસરણી—એની.

લેપ—વેળકકું.

દીવાની જોત—વેળકકું તીરી.

મીઝુમતી, ખત્તી—મેલુખુવરતી.
 ભજુકો, જળ—સ્વાલૈ.
 મસાલ—તીવટી.
 ડાણસ—લાન્દર.
 દોરો સીવવાનો—નૂલ.
 સીવણ, સાંધો—તૈયલ.
 સેતરંજી—કંપળમ.
 સાદરી—પાધ.
 ચાચુક—સૂક.
 જીન, જોગીર—જીની; ચેનમ.
 લગામ—કડીવાળમ.

ઘોડાનો તંગ—દ્રવ્ય.
 ઘોડાનાં ઝીનનો પાવડો—ઝેકડું-વડી.
 જ્ઞાન—વંડી.
 ગાડી—વાખૂનમ; કર્ને.
 ગાડું—કટ્ટે વંડી.
 પૈડું—ચક્રમ.
 ધરી, આંક—ઈરસુ.
 આતસ—નેરૂપુ.
 સવારી કરવી—ઝેરીસેલુકીરડ.
 જલમાર્ગે હંકારવું—પાછવીર તોડુ
 કીરડ.

વાક્યો.

પૂર્નાચર કયાં વેચાય છે?—સામાનગળ એંગે વીરકીરડ.
 જોદરાં ખરાખ નહી કર—મેતૈએષ અગુકકા કાદે.
 ટેબલ કલોથ પાંચર—મેસે તુ-પટ્ટીએષ વીરી.
 એક પગ તો ભાંગી ગયો છે—કાલ ઝોન્ડુ મુરીન્દડ.
 પડદો પ્રાટી ગયો છે—મરૈપુ તટ્ટી કીલીન્દડ.
 આ પલંગને પ-દો નથી—ઈન્દ ખત્તીલુકુ તીરૈ ઈલૈ.
 શું આ રતું જોદરં છે—અડુ પન્જ મેતૈયા.
 તકીયો કઠણ છે—ઈન્દ તળેયૈને આગુતમાય ઇરકીરડ.
 તેણે ટંબલર ભાંગ્યું—અવન કુવૈયેષ ઝોડૈતાન.
 ખીજી પ્લેટ લઇ આવ—વેરોર પીંગાન કોન્ડુવા.
 રકાખી લઇ જા—તટ્ટેયેઈ કોપૈ એકુતુ કોન્ડુપો.
 તેણે વાટકો નાચે નાંખી દીધો—કુખ્યાચટ્ટીયેષ કીજે પોડુ વીટાન.
 કીટલી ગરમ છે—કેતીલ સુડાદ-ઇરકીરડ.
 હાકરં પારણાંમાં છે કે?—પીળલૈ તોટીલીસે કેડ્કીરડા.
 ૫૭ (કોટલાં સાધનો) ટોપળીમાં નાંખ—ઈન્દ કોટ્ટેકળે રૂડૈઈલે પોડુ.
 ધડીયાળ બંધ પડી ગયું છે—કડીયારમ નીન્ડુ પોધતુ.
 મારો દગલો ઝાટક—એન રટ્ટેએષ તુડૈ.
 કાતર લાવ—કત્તરીકોળે કોન્ડુવા.
 એક નીસરણી લાવી શકશે—ઝોર એની કોન્ડુ વરવાયા.

લેપમાં એક દીવેટ મુક—વીણાજીવે તીરીપોડ.
 અલમારીને તાળું છે કે--અલુમારકુ પૂડુ ઈરફીરૂદા.
 મારી કુંચી જોવાઇ છે--સાવીયે પોખડી તેન.
 ઘોડાને જીન નાંખ--કુડીરૈકુ જીનીપોડ.
 ઘોડાના તંગ ધીસા છે--કચ્ચે તળૂરતીયાઇ ઇરફીરૂદ.
 મારો ચામુક કયાં છે--એન સાવૂકુ એંગે.

જાણુવરો.

હરણુ--ઝોર વખેમાન.
 ગાયદોર--આડુ માડુકળ.
 સાબર--માન.
 ગધેડો--કળુદૈ.
 હાથી--યાનૈ.
 સસલો મુયલ; કુળીમુયળ.
 દીપડું--કળુદૈપુલી.
 વાંદર--કુરંગુ.
 નોળાળો--કીરી પીળૈ.
 ખડયોવાઘ--સીરતૈપુલી.
 સીસોળાળુ--મુળમ પડી.
 વર--કોનાઇ.
 બગલો--નારૈ.
 ગરડ--કળુપુ.
 જલકુકડો--મીનકોતી.
 પોપટ--કીળાપીળૈ.
 તિતર--કલુદારી.
 પેડીબડ--કોકક.
 મોર--આન મઇલ.
 ચકલી--તખૈવીલાન.
 ગીધ--પીનમ થીની કળુપુ.
 મખર, સોસવાટ--ઝોર વખેમુદ્દૈ.

સુસવર--મુદ્દૈ.
 સાપ--સર્પમ; પામ્યુ.
 કાચબો--આમૈ.
 શાર્કમાછલી--થુરા.
 કોડી--પલકરૈ; કૌરી (oowry.)
 કરચણું--નડુ.
 મોતીનીછાપ--સિપ્પી (કાળુમાછળી)
 મોતી--મુતુ.
 કોલમી, જીંગું--ઈરાલ; ફૂની,
 ભમરો, વાંદો--વડુ.
 પોપટી--પટુપૂચી.
 કામળાળો--પચ્ચૈ પુળુ.
 કાંનખથુરો--પૂના.
 કંસારી--કરપાન.
 પરવાળું--પવચર.
 આગીયો--મીનમીની.
 તીડ--કીલીપ પુચી.
 મચ્છર--કોસુ.
 કરોળાળો--સીલડી.
 ગોકળગાય--નતૈ.
 ભમરો--કુળવી.

(૬૫)

વાકયો.

ગાય ઢોરમાં મ... શાદી નીકળી છે—આડુ માડુ ગળુકુ કોમારી નોખ વન્દી
ધરીકડુ.

મરઘાં બટકાંને દાણા નાંખ—કોળીગળુકુ ધરૈ પોડુ.

હાથીદાંત હાથીમાંથી નીકળે છે—યાને ઇલીરન્દુ તન્દ મુન્ડાકડુ.

દીપડાંને મજ્યુટ જડમાં હોય છે—કળુદૈપુલીકુ પલ્લ તાડૈકળ ઉન્ડુ.

આ સાપ ઝેરી છે કે?—ઇન્દ પામ્યુકુ વીસમ ઉન્દા.

નોળાએ સાપને માવો—કીરીપીળૈ પામ્યે કોન્દડુ.

સીસોળાયાંને લાંબાં પીંછાં હોય છે—મુળગમપન્દીકુ નીન્દ મુળતુન્દ.

સસડું અને સસલામાં શું ફેર છે—કુળીમુયળકુમ મુય લુકકુમ વિતીયાસમ
એમ.

કેટલાં તીત્તર ઘણાં મોટાં હોય છે—સેલ્તારૈ મીઘપ પેરીદાઈરકુમ.

પોપટની પેટે વાંચવું નહીં—કિળીપીળૈપોલ વાસીયાદે.

કાળુ માછલીમાંથી મોતી જડે છે—ઝારવીધુ સિપ્પીધલીરન્દુ મુતુએકુપારકળ.

કોલમીનો પાટીયો તમને પસંદ છે?—ઉતકકુ ઇરાલકરી પીરીયમા?

પોપટીઆ ઈડાં મુકે છે—પટ્ટુ પૂચી મુત્તે દડુમ.

તું ગોકળગાય પેટે ચાલે છે—ની નેતૈપોલ ઉરખીરાય.

લમરે તેને ડંખ્યો—અવનૈક કુળૂવી કોટી વીડુ.

ખેતીવાડી.

બદામ—વાધુમૈ કોટૈ.

કુંઆર, કુંવાર—કતાળૈ.

હીંગ—પેરન કાયંમ.

બાંચુ—મુંગીલ.

વડતુંઝાડ—આલ.

છાત્ર—પટૈ.

જવ—વાર દોધુમૈ.

પાપડી—અવૈર.

એરીફળ—સીરપળમ.

મેર; કળી; કુલ—પાળૈ; પૂ.

કાળુ—મૂન્દીરીક કોટૈ.

દીવેલીનો છોડ—આમ્તદૂ.

ધાણા—કોત્તમદલી.

કાથમીર—કોત્તમદલી એલે.

છાલાં—પદર; ઉમી.

કપાસ—પરતી.

ર—પન્છ.

ખેડવું—પધરીડુ.

ખજુર—પેરીચમ પળમ.

અંબાનુસ; એબૂતી—કરંમ કાળી.

દુલ મુંઘવાનાં—પુરપમ; દુ.
 વાડી—ચોટમ.
 લસણ—વેળગુદ્દી; વેળૈપૂડ.
 આર; પરાણી; અંકુશ—તાતુકાળ.
 સણ—સનલ.
 ગળી—અવુરી; નીલમ.
 જાઠ, અંબેલી વીગેરે દુલની જાત—
 મદ્દીકૈ પુરપમ.
 કમલ દુલ—શનઅહમ; લીલી પુરપમ.
 કમળ; કુમુદ—તામરૈ.
 બાજરી—ચીને.
 સેહેતૂર—કમળી ચડી.
 અશીલુ—અબીન.
 ખસખસનો હોડ—કસૂકસા.
 હળ—કલપૈ.

ખિસખિસ—મન્દીરીકૈ પળવત્તળ.
 હાંતરકુ—પન્તરીવાળ.
 બર—તાનલ.
 સાયુચોખા—સવરીસી; સવરીસી
 મરમ.
 મુખડ—સનડન કદૈ.
 તલ—એળ.
 હળદર—મન્ગલ.
 ખળું (thrashing floor)—
 કળમ.
 કાંટાનું ઝાડ—ઝોર વધે મુટચેડી.
 નાળું—નીર ઝોટમ.
 ઝાડવાં (નકામા વિટલાતા રોપા)—કળૈ.
 જુસરી—નુખમ.

વાક્યો.

આ બદામ મીઠી છે—અન્દ વાધુને કાઢીકળ રસીયાઇ ઈરકીરડ.
 બજારમાંથી થોડાંક અંજીર લઇ આવજો—ખડેલીરન્દુ સીલ્ અત્તીપળમ
 કોન્કુવા.

સવળા મોર ખરી પડયા છે—કુકળ એલ્લામ ઉઝીરન્દુપોઇન.
 દીવેલ દવામા વપડાય છે—અમનકુ એન્ને મરન્દુકુ આળુમ.
 આ ખેતર સરી રીને ખેડાવનું છે—ઈન્દ વાળ નન્દાઇ પેરસેદુ ઈરકીરડ.
 ઝેરખો ખજુરના શાખીન છે—પેરઇચ્ચમપળમ અરબીકળકુ પીરીયમ.
 લસણની વાસ ધણી તેજ છે—વેળગુદ્દી અધીક વાસને ઊંડુ.
 ગળીમાંથી ખુ રંગ નીકળે છે—ગવુઈઈલીરન્દુ નેરતીયાને નીલુચાયમ
 ઉન્ડાકીરડ.

ભાંગ કે અશીલુ કદી પલુ પીવું નહી—ગન્ગવુમ અબીનુમ આરકાલુમ
 કુડીયાદે.

તળાવ કમળથી ધંકાઇ ગઇ છે—કુળમેલ્લામ તામરૈ મુડી રકીરડ
 રેશમના છીડા શેહેતુરનાં પાંતરાંપર જીવે છે—પદ્મપુચીકુ ધરે કમ્મનાચેડી દલૈ
 ખસખસના ઝાડમાયા અશીલુ કાઢવામાં આવે છે—કસૂકસાવીલીરન્દે અબીન
 ઉન્દાકડ.

ઝાડવાથી નાળું ભરાઇ ગયું છે—ઝાડે ઝેલ્લામ નાનલ પીડીતીરકું.
તાડના ઝાડ જેવું સાચુ ચોખાનું ઝાડ હોય છે—સવવરીસી મરમ તેનુપો-
ન્દુ ઝોરવધે મરમ.

ઉદ્યોગ.

દવા વેચનાર (ઑપોથેકરી)—ત્રૈતીયન;
મરન્દુ વીયાપારી.

ભઠીયારો—રોટ્ટીકારન.

સાહુકાર—કાસુક ખડે કારન; શરાપ.

હમમ—અમ્મટન.

બીખારી—પિચ્ચકારન.

લુકાર—કોલ્લન.

ચોપડી બાંધનાર—પુસ્તખમ કટુકી-
રવન.

કડીયો—કોટન.

ખાટકી—કસાપુ કારન.

મુંચાર—તચ્ચન.

ધર્મ સમજવનાર—બોધગર; ગુર.

મેડુતો; હીસાગ રાખનાર—કનૂકન;
એલુતુકારન.

ભદુગર—મા-દીરીકળ.

પોલીસ સીપાઈ—કે.સ્ટાફળ; ઉરકા-
વરકારન સેવખન.

પડખમ વગાડનાર—પરૈચડીપોન.

રંગારો—સાયુકારન.

ખેડુત—ઉળૂવન.

બોડાનો વેદ—ભારકારન; ખુદરૈ
ત્રૈતીયન.

મચ્છીમાર—મીનકારન.

બાગચાન—ચોટકારન.

સોની—તદાન.

ગાંધી—પલસરુ ગુ વીયાપારી.

ધાસકાપુ—પુલ્લુક કારી.

ઘોડાવાળો—ખુદરૈકારન.

ફેરીયો—સીર વીયાપારી.

શીકારી—વેટ્ટે કારન.

ગા.ડી—કુરલી વીત્તકારન.

કાસદ—તુતળ.

ગાનારો—વાતોયકારન.

તેલવાળો—એન્નૈકારન.

ચિતારો—સીતીરકારન.

તખીમ—ત્રૈતીયન.

સ્વસ્થાન કરનાર; પ્લેન્ટર—ડીરશી-
કારન.

પોર્ટર—મુટ્ટેકારન.

કુંભાર—કુચવન.

મોખેદ; પુખરી—પુસાસારી.

છાપનાર—અચ્ચડીકકીરવન.

ભરવાડ—આટ્ટીડયન.

ઝાડુ કહાડનાર—તેરપેરકીરવન.

મોચી—સેમ્માન; સમીલીયન.

દુકાનદાર—ખડેકારન.

વાહાડ કાપનું કામ ભાજુનાર દોકટર—
રનૈત્રીયન.

દરજી—તૈયરકાર ૧.

ધોખી—વન્નાન.

ચોખીયાન—સામકારન.

વણુકર—તૈયરકારન.

(૨૮)

વાક્યો.

દવા વેચનાર અંપાથેકરીને ઐસધ મોકલવા કહેજે—મરંદુ આનુપ્રમપડી
મરંદુ વીયાપારીકુ ચોલુ.

હળમને બોલાવ—અમ્મતનેક કુપીકુ.

પ્રરબે અને આગસુ બીખારીને દાન દેશે નહીં—પેલ્લીરંદુમ પીચ્ચેકુ
તીરીકીર સોમ્મીકળકુ પીચ્ચેપોડાદે.

મુંથાર વખતની આગળ ચાલી ગયો—તચ્ચન નેરમાહુમુન્ને પોઈવીત્તાન.
પાદરી સાહેબ માંદા મણસને જોવાને આવ્યા—નોયાળીએછ પારકુ બોધ-
કર વન્દાર.

તને કલાર્ક (લખનાર) થવા ગમે છે ?—કનૂકન આખુ ઉનાકુ મન્દા.
ગારડીની હાથ ચાલાકીથી થું તું છેતરાયો હતો—કુરળીકકારન વીત્તયાળ
ની મોસમ પોનાયા.

સીપાઇ તો લાંચ લે છે—ડાનાકારન કૈકકુલી વાંગુકીરાન.

માછી તેની બોટમાં છે—મીનકારન પડવીલ ઇરકીરાન.

બાગ્યાને તે રોપુ કં—ચોટકારન અદૈ નત્તાના.

સોનીએ તમને છેતર્યા—તટ્ટા ઉન્ને એયતુપોટાન.

ઘોડાને ઘોડાના વેધને ત્યાં લઇ ગ—લાડકારનીડથુકુ ખુદીરૈયેઇક કોન્કુપો.

બારણાં આગળ એક ફેરીયો ઉભો છે—ચાસુલુકુ મુન્ને ઓર સીરવીયાપારી
નીરકીરાન.

કડીયાએ દીવાલ સમાડવી જોઇયે—કોત્તન સુવૈય પલુદ પાર્કવેન્દુમ.

દોકટરે થું કલું—વૈતીયન એન્ન સોન્નાન.

આ કુંલાર હુશ્યાર નથી—ઈન્દ કુચ્ચન કેટ્ટીકકારન અલ્લ.

હલાલખોર મોહોલામાંથી કચરો કાઢે છે (વારે છે)—થોટીકળ તેરૈ સુન-
મપન્નુ કીરાગળ.

ચોકીયાને બાંધાઇ ન જવું જોઇયે—સામકકારન ઉરન્ગ કુડાડ.

હથીયાર.

વાંસલો—વાચ્ચી.

એરણુ—અરૈકળ.

ટોપલુ (વીંધવા માટે)—તમરૈસી.

આરી—સેરૈપુસી.

બલુન—આકાયવાખ્તમ.

ઝાકુ—થુરૈપમ.

અડગરો—થાળપાળ.

ખુતારો—વીળકુમાર.

બકલ—વારપુટ.

ડમ્મો—સીરૈતકર પેટી.

પ્રસી, વીધચું—ઉળી.

હોળ—થોટી.

પારણ; ઝેરી—થોટીલ.

ધોલ—પરે.

એન્જન—સૂતીરમ.

કાનસ; રેતડી—અરમ.

ભટ્ટી—ઉઘે.

ગરણી—વાઈઅખન્દ્ર કુળલ.

વેધન; હાથે ફેરવી છિદ્ર પાડવાનું
—હાનું યંત્ર—કૈતમરસી.

હથોડી—સૂતીયળ.

ધોડાનો સરંજમ (હારનેસ)—વન્ડીક
ખુદીરૈ કવ્તમ.

કુહાડી; કોડાળી—કૈક કોડાલી.

હથિયાર ધસવાનો પથર—સાનૈક ગળ.

ઓળર—એનમ; આયુદ્ધમ.

ભળી; કઠેરા—અળી; કીરાદી.

સાંકળની કડી—સંગીલી; વળ્યમ.

કાપડ વણવાનું સાળ—તરી.

સાંચો—યંતિરમ.

ભાગરી—કોટાપુલી.

તેને એરણુપર મુકી ઠોક—અથે અડેકલીળ વૈતુ અડી.

તેને વાંસળાવડ કાપ—વાચ્ચીયાળ અદૈ વેટતુ.

તે બેલૂનમાં ઉંચે ચડ્યો—અવન ઝોર આખાય વાખનૂતીલ ઝેરીપોનાન.

ટાપણથી તેને સુરાખ પાડ—અદૈદ તમરસીકોન્કુ તમરીકુ.

ખુતારો ભેઈ સાપ કરી નાંખ—ચીલકકુમાર એફતુ અદૈ પેરકુ.

શુંયાર પ્રરતી લઇ આવ્યો છે કે—તચ્ચન ઉળી કોન્કુ વન્દાના ?

ઝાકરં ઝેરીમાં છે—પીળી થોટીલછલ કીડીરડ.

હોજ ખાલી છે—થોટી વેરમૈયા ઈરકડ.

ભટ્ટી ગરમ છે કે—ઉઘે કાધન્દીરકીરદા.

રંદાથી કરીને સપાટ (સુંવાળું) કર—અદૈ સીવુલીકોન્કુ સીવુરે

એને પથરપર ધસ—અદૈ સાનૈલે પીડતુ થીકુ.

સાંકળીની કડી સમારી આપ—બન્દ સંગીલી વળેઅતે સીરાકુ.

આ હથિયાર સાઈ છે—ઈકુ નાલ્ આયુદ્ધમ.

શુક્રમ દર્શક યંત્ર—પુદક કન્નાડી.

નાનું ટાળુ—માંગાય પુદ.

કોડાલો—કુન્તાલી.

ચીપીયો—કુરકુ.

રદો—સીવુળી; ઇળેપુલી.

ઓલંબો—તુકુપલકૈ.

ધરેડી; કપ્પી—કપ્પી.

બંબો—સલ સુતીરમ.

કરવત—મરમ અરકકુમ વાળ.

રકું—તીરકાની.

દાતરકું—પુલ અરીવાળ.

વણુકરનો કાંટલો—નુનાળી.

પ્રરકડી (દોરો વીંટાળવાની)—કદીર.

કુર્મીન—કુર ડીરપ્પીક કન્નાડી.

સાંડણી; ચીપીયો—ઈકુકી.

ચાપી; લેલો; નેલો (trowel)—
કોલ્લર.

તાર—કમ્પી.

મુક્તમંદશીકયંત્ર નાની ચીજો જોવાને માટે છે—પુદ્ગલકન્નાડી સીન્ન પોર-
લકળે પાર્કે આધવુમ.
હુર્બીન દુરની ચીજો જોવાને માટે છે—દુર દીરપ્પીક કન્નાડી દુરમાન
પોરલકળે પાર્કે આધવુમ.

તાળુ ભાંગી ગયું છે—પુદૂ તેરીતુ પોધદુ.
ચીપીયેથી તેને ઊંચક—દંદુક કીયાળ અદે તુક.

નોકરી ચાકરી.

જવાબ—મરેમોળી.
ઉંઘમાં પડેયું—નીત્તીરૈયાહ.
નહાણી; હમામખાનું—નીરતોટ્ટી.
અશ મારવો—થુડેતળ.
ખરીદવું—વીલેકુ વાંગુ.
બેદરકાર—કવ્લૈયત્.
લક્ષણ; પત—કુનમ; નડ્તૈપત્તીરમ.
સાપ—મુસીયાન.
ખરતરપ કરવું—તળળી.
અપ્રમાણીક ઉન્મૈયત્.
રગ આપવી (છેવટ મુધીની)—તળળી;
આનુપીવીકુ.
ધાલમેલ—ઓલુન્કીનમે.
પખોડવું—તુડેતળ.
ચાકરી—આલુવળ; વેલૈ.
કામે રોકવું—વેલેકોલળ.
સંદેસો—સેઇદીયાનુપળ.
માશી બક્ષની—સાકકુચ ચોલુ; પીળે
પોર.
ખર્ચ—સેલુવુ.
કુજે (પાણી પીવાનો)—કસા; કીન્મ.
ભાડું; મજુરી—કલી; વારકે.
મમાણીક—ઉન્મૈયાન.

મેલેનતુ—સાકકીર તૈયુલ.
બેઅદબ; મગર—ગાંગકાર મુલ.
સળગાવવું—તીમુકુ.
આળસુ—અસ્ મન્દ.
બગર—સન્દે.
શેડ—યન્દમાન.
માપ—અલુવુ.
શેડાણી—યન્દમાતી.
બેપરવા; વિસરાળુ—અસધિયાન.
ચિટ્ટી—કાહદમ; સીદુ.
હુકમ; ઔરડર—ઉત્તરવુ; કરપતૈ.
પગાર—સમ્બલમ.
પોસ્ટ ઓફીસ—ટપાળસાવડી.
કીમત—વીલૈ.
ખરીદવું—વીલેકુ વાંગુ.
ઔરડો—કામ્બીરા; અરૈ.
વરસાલુ—પદીન્દ સમ્બળમ.
નોકર—વેલેકારન.
તમેલો—લાયમ.
કપડાં ઉતારવાં—ઉકુપે કળતુ.
વાસલુ—પાતીરમ.
મજુરી—કલી; સમ્બળમ.

(૩૧)

વાક્યો.

તારી પાસે ખાતી પત્ર છે?—ઉનકડુ યોગ્યદા પત્તીરીકે ઉડા.
 તમારો છેલ્લો શેઠ કોણ હતો?—ઉન કડેરી યજ્ઞમાન યાર.
 તને કેટલો પગાર ભેઈયે છે—ઉનકડુ એવ્યલવુ સમ્પૂર્ણમ-વેન્ડુમ.
 તમે ધનું માગોછો—અધીક્રમાઇ કેકીરાઇ.
 હું તમને મહીને સાત રૂપિયા આપીશ—નાન ઉનકુ માસમ એથુરવાય કોડુપેન.
 તમે કાચથી આવી શકો—નાલે મુદ્દા ની વેલે સૈયલામ.
 મારાં યુટ સાફ કર—એન નેદુમ સપ્પાદુકળે સુતમપન્નુ.
 તું ધણા બેદરકાર છે—ની મીખ્વુમ કવલેયેત્તવન.
 મારે બીજા નોકર રોકવો પડશે—નાન વેરોર વેલેકારને વૈતુકોલ્લ વેન્ડુમ.
 આ ચીટી દોકટરને લઇ જઇ આપ—ઇન્દ ચીટૈ વૈતીયનુક કોન્ડુપોઇ કોડુ.
 બાર વાગે જજે—પન્નીરન્દુ મનીકુ પો.
 જવાબ માટે થોબજે—ઈરન્દુ મરમોતી વાંગી કોન્ડુવા.
 ધોબીને કપડાં લાવવા કહે—વન્નાને ઉડુપુ કોન્ડુવાર ચોલ.
 ખાનુ ટેબલપર મુકયું છે—પહર બોજ્જનમ મેસેઇલ વૈતીરકીરડ.
 બાથ નહીં—બરંગી વીડાદે.
 મારી કાંસકી અને બ્રશ કયાં છે—એન મીપુમ બુરુમ બેંગે ?

મુલાકાત.

ઓળખાણ—મુહપળકમ.
 શરનામું—મેળ વીલાસમ.
 પસંદ પડતું—ઇનકડુમાન
 ઉતરવું (ગાડી-ધોડા ઉપરથી)—
 ધરંગુ.
 ઓરડો; ઝાલી—અરૈ; કામ્પીરા.
 લઇ જનાર; લાવનાર—પોહી.
 નામની ચીટી; કાર્ડ—ઉવ્સાર પત્તીરમ.
 આદરસત્કાર—આસારમ.
 ગાડી; કાચ—રદમ; સવારીવન્ડી.
 ગાડીવાન—રદ્ સાર્દી.
 ટોળી—ક્રટમ.

સલામ; નમસ્કાર—ઉવ્સારમ; વ-
 દનમ.
 વ.તચિત—સમ્પ્રાશનૈ.
 અપોરનું ખાનું લેવું—પહર બોજ્જ-
 નમ સાપીડુ.
 માર્ગ દેખડાવવો—વળીકોડુ.
 ધોડા અથવા કોઇ જાનવર ઉપરથી
 નીચે ઉતારવું અથવા ઉતરવું—
 ધરંગુ.
 છેડું—દૂરમ.
 દરબાન—વાસલ કાપોન.
 દિવાનખાનું—ઉચ્ચીદ્ કામ્પીરા.

દાખલ થવાનો રસ્તો—વાસલ.
 મેહેરખાની; દયા—દયવુ.
 દોસ્ત—સિનેહીતન.
 મહરથ—દુર.
 ખુશી; સુખી—પાકીય મુદ્દ.
 માન; આગર—ગતમ.
 ઉતાવળ કરવું—પડપડપુ.
 બાધ; લેડી—દુરસાની.
 ગુન્નરવું; રહેવું—ઈર; વાળ.
 મલવું (એક ખીજને)—સન્દીત્તળ.
 સદેસો—સૈદદી.
 પડોશ—અયલ.
 ન્યુઝ—વર્તમાનમ.

ઉપકાર-મેહેર કરવી—દયધ સૈદલ.
 સામી બાજુનું—એદીરાન.
 આનંદી—ઈન્ખમાન.
 સંતોષ; આનંદ—ઈન્ખમ.
 વચન આપવું—વાકુદતમ.
 રહેવું; વસવું—વાસમ સેઇ.
 પાશુ ફેરવવું—ફરવું—તીરખ્યુ.
 વીંદી—મોદીરમ.
 યાકી ગયેલ—તલ્લરન્દ.
 નાખુશ—છાટમત્ત; પીરીયફેડાન.
 મુલાકાત લેનાર—સન્દીપવન.
 ચાલવું; ફરવું—નર.
 હવા, રતુ—કાલ્તનમે.

વાક્યો.

માડી બોલાવવા કહે—વન્ડી કોન્ડુવર સોલ.
 કર્નલના ઘર તરફ હંકારી જા—કરનલ દુરૈ વીટુક વન્ડીયેઈ ઓટુ.
 કર્નલ શેઠ ઘરમાં છે કે?—કરનલ દુરૈ વીટીજ ઇરફીરાસ?
 તેવણુ ક્યારે પાછા ફરશે?—અવર એપેળુદ વારવાર.
 તારા શેઠને માડરી સલામ કહેજો—ઉન યન્માનકુ એન વન્દામ સેલ.
 હું તમને જોઈને ધણો ખુશી થયો છું—ઉમ્મૈ કન્ડુ એનકુ મેત્ત સંતોષમ.
 હાલ તમારી તબીયત કેમ છે?—ઉમકકુ સુખમ એપ્પડી ઈરફીરુ.
 શું જરા બેસો પણ નહીં કે?—ઉટકાર માદીરા?
 તમને મળ્યાને ધણો લાંબો વખત પસાર થયો છે—ઉમ્મૈ કન્ડુ વેલુ કાળમ આઇવુ.
 હું લાંબો વખત થોખી શકતો નથી—એનકકુ વેલુનેરમ ઈરફ મુડીયાડ.
 મને આશા છે જે તમે માફ કરશો—નીર એન્નૈ મન્નીફ નાકુખીરેન.
 મોડું થયું છે—નેરમ આખીરુ.
 તમે ખબર સાંભળ્યા કે?—નીર સેઇદીએઇ કેળવી પદીરા?
 હું તમને પ્રીતી મળીશ—નાન ઉમ્મૈ મરપડીયુમ કન્ડુકાળવેન.
 તમે હમણાં ક્યાં રહ્યાછો (મુકામ ક્યાં છે)—નીર છાપેડુ વાસમ સેઇખદુ એંગે.
 હું તો પડોશમાંજ રહું છું—નાન સમી પત્તીલ તાંન કુડીઇરકેન.

મુસાફરી.

કિનારા તરફ; કાંડે—કરૈ સેરદશ.

વાહાણ ઉપર અંદર-માં—કપ્પળાઓરી
પોદશ.

લગ્ન—નંગુરમ.

પવનની દહેજી—કાતુવાડે; ધલંગકાતુ.

નેહર; પાટ—વેદાર.

જાંડાણ—આળમ.

જંગલ; વન—પાળનીલમ.

ભરતીનાં પાણીનું પાશુ ઢટવું; ઓટ-
નીર વત્તમ.

દુકાળ—પન્નમ.

ખંદર—તુરૈ મુખમ.

સરીયામ-ધોરી રસ્તો—પેરવળી.

હોટલ—સત્તીરમ.

મુસાફરખાનું; ધર્મશાળા—સત્તીરમ;
મડમ.

રેલેવું; વાસો કરવો—વાસમપન્નુ.

રેલ; પ્રેર—જળ પેરકુ.

સફર--પિરપાનમ.

જંગલ; રાણુ--વનમ; કાકું.

સપાટી; સરખી જમીન—મટમ.

લગેજ સામાન—પ્રયાન સામાન.

રસ્તો--પાદૈ.

રેલવે--ઇરપુ પાદૈ.

નદી--આર; નદી.

સુકાન--સુકાન.

ખલાસી--કપ્પલાન.

ઝાતુ; મોસમ--કાલમ; પરવમ.

ખાકું (a sand bank)--ફટમ;
નીરતીડલ.

વાહાણ ભાંગવું તે--કપ્પર સેદમ.

ધુવારો--પુએ.

નીકળવું--પુરપકુ.

રેશન--નાલેસ્તાનમ.

મોગન--અલે.

જાણું વાળવું; કિલટાવવું--કનીળ.

વાહાણુ--મરક કળમ.

વાક્યો.

કાલે સવારે સઠારે મને બોલાવજો--નાળે અદીકાળેઈલ એન્ને કૂપીકુ.

હું કીનારે જવા માંગું છું--નાન કરેકકુપ પોદવેન્નુમ.

હું રેડીમર ઉપર જવા ઈચ્છુ છું--નાન નીરાવી કપ્પલાશ એરીપપોદ
વીરમ્મુ કીરેન.

મને તું કીનારે લઇ જશે?--ની એન્ને કરે સેરપાયા ?

મળુરી (ભાકું) શું લેશે?--કુલીએન્નુ કેડપાય ?

મારે કેટલું આપવું જોઈયે?--નાન એન્નુ કોકુલેન્નુમ.

મુસાફરખાનું ક્યાં છે?--સત્તીરમ એન્ને ઇરકકુ.

ક્યા મોલ્લામાં તે આવેલું છે?--અદુ એન્નુ તેરવીલ ઇરકકુ.

તે કેટલું છે?--અદુ એન્નુલુ દરતીલ ઇરકીરકુ.

મને એક ભોમીયો મેળવી આપ—એનકડુ ઓર વળીકાડી અમરતીતા.
 તને રસ્તો માન્ય છે? જનકુ વળી તેરીયુમા.
 બળદ જોડો—માડુકાં નુકનીલે પુટુ.
 બળદપરથી ઝુસરી કાડી નાંખ—માડુકાં નુકતીલીરંદુ અતીલતુતીદુ.
 આપણે પાંચ વાગે ઉપડવું જોઈયે—નામ આઈન્દુમતીકુ પુરપરુ વેન્દુમ.
 રેલ્વે સ્ટેશન ક્યાં છે—દરેપુપાદે સ્તાનમ એંગે.
 આગગાડી ક્યારે ઉપડશે—વન્ડીતોડર એપોલુદુ પુરપરુદુમ.
 હમણાં તો પાણી પુષ્કળ છે—છાપોળુદુ ગીહુદીયાન્ તત્તીર દરકંદુ.
 બોટ લગભગ કંઠગાઈ જતી હતી—વજનમકવીળ સતુ તપ્પીતુ.

વ્યાપાર નામ ૧.

હિસાબ—કતકુ.
 જાહેર ખખર આપતી—તેરીય પડતુ.
 લીલાંડ—એલમ.
 શિલક; આકી—તીલુવૈ; દૈદરેપુ.
 સાડું—ઓપ્પન્દમ.
 આંકરો; હુંડી; દીપ—વારવુપનમ;
 હન્ડી; ચીટુ.
 ધધો—વેલે; તોળિલ.
 ખોટ—નામ.
 યાદી—ચીટુ; તીને પુટુ પતોરમ.
 વધારે દિંમત કહેવી—અધીકેલે.
 રોકડ નાણું—પનમ; રોકમ.
 ખર્ચ—સેલવુ.
 છેતરવું—વન્દુ; એદતુ પોટુ.
 ભેગું કરવું—સેર.
 વેપારીઓનું હિસાબખાતુ—કતકુ-
 સાવૈ.
 કીમત—સેલવુમ સેલવુ.
 કપાર—નમ્પીક કેક કડન.
 લેણદાર; માંગનાર—કડનાળી.
 કરજ—કડન.
 દેણદાર—કડન પટોન.

દગો દેવો—વન્દુતુઅવખરીતલ.
 વિલંબ; દીલ—તામદમ.
 ખર્ચાળુ—સેલવુપીડીકીર.
 નફો—આધાયમ.
 ઝંચું—કિયરીન્દુ.
 ભરતીયું—ગળીદા; સરક—કુડાપુ.
 લખેલો કાગજ—કાષદમ; કાળીદમ.
 કંઠીની લીધેલી-આપેલી ચીજ—દર-
 વલ; કડન.
 પાસલ—સીપમ.
 દેવું આપવું દેવું તે (નામ છે)—
 સમ્પલમ કોડનલ.
 લાભ—લાભમ.
 ખવાસ; ગુલુ—કુનમ; તરમ.
 રીસીટ—પત ચીટુ.
 પાણું આપવું; બદલો વાળવો—સે-
 લતુ.
 છુટક ધધો—સીલ્લરેયાર્ વીદલ.
 નમુનો—માદરી.
 વેચવું—વીતલ.
 ચુકવવું—તીનમખન્નુ.

(૭૫)

ભાંગ; શાંતી—પંગુ; વીધમ.
શહી કરવી—કૈયેલુતુ પોડુ.
દરકત; સહી—કૈયોપમ.
પડો—મેલાન.

કુલે; એકંદર—મુતુતોઈ; આધતોઈ.
હમેશનું—વળકમાન.
વખાર—પન્ડ સાલે.
થોકળંધ વેચાણ—મોતવીક.

વાક્યો.

આજે લીલાંડો થશે—દંર એકમ કુરવારગળ.
સવળાં ખીલ ઉધરાવ—ચીટુપડી ઉલ્લ વાવુપનૈ એર.
તાંજેર જવાનું ગાડી ભાડું શું થાય છે—તન્નકરકુ વન્ડી વાડખે એન.
હમેશાં રોકડેથી ખરીદો—એપોદમ રોકમ કોડુતુ વાંગુ.
કરજ ન કરવું—ખડન પડાદે.
દેખુદાર લેખુદારનો નોકર—ખડનકારન ખડનાવીકુ અડીમ.
મારે માટે એ તો ધન્ય ખરચાણ છે—અડુ એનકુ મીન્ટન વીંચ્યાનુદ.
આછામાં આછું શું લેશો?—કુરેન્દ વિલે એન.
માલ સાથે યાદી ટીપ મોકલજો—સામનકળાટે વીવચીકુમ આનુપુ.
કામગીર ટપાળમાં નાંખવા લખજ—કાલીદૌ તપાળચાવડીકુ કોન્ડુપા.
પૈસા આપ્યા તેની રીસીટ લઈ આવ—પનયુકુ પનુચીકુ વાંગી કોન્ડુવા.
મહેરખાતી કરીને તમારી સહી મુકો—દયૈસંદ ઉમ્મુદૈય કૈયોપમ વંચુમ.
હું મારો હીસાબ ચુકતે કરવા માંગું છું—એન કનકૈ નાન તીકૈવેન્ડુમ.
કુલે શું છે?—તોઈ એન.
સામાન વેરહાકસ (બંદરપર કોહી) માં મોકલી આપો છે—સરકુકળે
પન્ડ સાલેકુ આનુપી ધરકદુ.
આ તો નમુના પ્રમાણ છે—ઈકુ માદીરીધન તાન.

વ્યાખ્યાન નાં ૨ જો.

આંગપર આપવું; ઓડ્યાન્સ—અ-
ચ્યારમ.
જુમલો; રકમ—તોઈ.
કિમ્મત ઠેડવવી; મૂલ કરેવું—વીલેમદી.
ચંદેલા પૈસા; બાકી શીલક—નીલુવે.
બાકી—કૈઈરૂપુ.
ખૂત; ગીરોખત (Bond)—કડ-
નચીકુ.

ઉછીનું લેવું—કડનવાંગુ.
ગણતરી કરવી; હિસાબ કરવો—કનકુ
કૈક.
છેકવું; રદ કરવું—તલ્લુ; કીરકુ.
મુદ્દલ; થાપણ—કૈમ મુધલ.
દર સેંકડે—નુરકુ.
સીકો—નાણુમ.
ઉધારવું—કડનવારવુ.

વટાવ; મુદત કાપી આપેલું નાણું—

કળીતુ કોહુતળ.

નાણું આપવાની ચીટ્ટી; ક્રાશ્ટ—ઉ-
નીયળ.

જકાત—તીરવૈ.

ખિડવું—ઉળલીકુ; અડૈ.

આવક; ઉપજ—વારવુ; વરમાનમ.

કાગળ-હુડી ઈલાહીની પાછળ સહી
કરની—મેલેશુદ્ધલ

હરતો—તરવૈ.

વ્યાજ—વટ્ટી.

લીસ્ટ—ટાપુ.

જોખમદાર—પોરપાન; એકુવાન

વેપારી—વ્યાપારી; યાવારી.

પાકેટ—કટ્ટું; મૂટૈ.

સરભર (Par)—સરીસમમ; નીરકડું.

પરવાનો—ઉત્તરવુ ચીટું.

તાજ કલમ (તા. ક.)—ચીટું કડે.

સીંગલ એન્ટ્રી વડું.

થાપણ—મુધર પનમ.

વચન—ઉડનપડીકે; આપપદમ.

વ્યાજી ચિટ્ટી (Promissory)—
કડનચીટું.

માલમતા—સમ્યતુ; પેરળ.

માલેક; ઘણી—ઉડૈયવન.

ગણુવું (સંખ્યા)—કનુકીડું.

વેચાણ—તીરપનૈ; વીલૈ.

જમીન—ધડું; પીનૈ—(Security).

સ્ટાંપ—મુતીરૈ; અચ્ચુ.

જમીનગીરી; જમીન (Surety)
—ઉત્તરવાધમ; પીનૈ.

ખીજને નામે-નામપર ચઢાવવું—
પેરતેશુદ્ધલ.

મોકલવું; પુગાડવું—આનુપુ.

વ્યાજવડું—ખડુમ વટ્ટી.

વાક્યો.

ગાડીવાનને જે આનું આપ--વન્ડીકારનુક અચ્ચારમ કાડું.

આંકડો દેટલા રૂપીયાનો થયો?—સીટીજ એન્ડ તોવૈ કન્ડીઈરકડું.

વ્યાજ ટકા પ) લેજે ગણી કાઢ--નુતુ-કુ અછન્ડુ વીદમ વટ્ટીયેષ કનુક કડું
દેવું કાઢી નાખ--કડૈને તલ્લીપોડું.

તેણે પેરેલ્લો હરતો ભર્યો છે--અવન મુધલ તરવૈ પનમ કાડુતાઇતુ.

તેની પાસે મુદ્દલ તથા વ્યાજ બન્ને લેણા છે--અવન મુધ્લુમ વટ્ટીયુમ કડન
પદું ઇરકીચન.

એની પાસે ચઢેલા પૈસા હજી બાકી છે--તીલુવૈ ઇન્નમ વારવેન્ડીયદુ ઇરકડું.

તેણે વ્યાજી ચીટ્ટી લખી આપી છે--અવન આડમપડીકે ચીટું એળીકાડુતાન.

બાકી નવા હીસાગમાં લખ જાવ--કેઇરૂપૈ પુધુકનુકીલ પેરતેશુદ્ધ.

તે ખટ (Bond) પર ઉછીનું માંગે છે--કડનચીટું એળીકાડુતુ કડન વાંગમ
વીરમ્યુજીસન.

(૩૭)

તે ખીલકતની કિમ્મત કેટલી અંકાઈ છે--અન્દ આરતીએષ એવલવુક
વીલે મદીતારકળ.

તેની વરસ દહાડે શું આવક છે?--ઓર વર્ષયુક આવનુક વારવુ એવળવુ.

માલ આજ ચઢાવી ન શકાય--ઇન્દૈક કપ્પીલ સરુક એતકડાડ.

કસ્ટમમાં જકાત ભરીને લઇ જ--સવુદ્ધળ તીવે કોડુતુ કોન્કુપો.

આ હુંડીપર હુંડીયામલુ દેટલું?--ઇન્દ ઉન્ડીઇલ કલીવુ એવલવુ.

જકાતનો દર શું છે--તીવે નીરુક એન્?

હીસામની બાકી ખેંચો--કનૈ સરીકડું.

કાચેદો.

ઑડવોકેટ--વકીલ.

ઑપીલ--અલયમીદુ.

હાજર થવું--આજર આદળ.

કેદ કરવું--પીડી; મરી.

ખેલ; જમીન--પીનૈ; જમીન.

તકસીરવાર--રસૂપદ ગુદ્વાળી.

કોર્ટ દરબાર--ન્યાય રથળમ.

કેદ; દેખરેખ--કાવલ.

ખચાવ કરનાર--પ્રતીવાદી.

જુખાની--ચાચી.

દગો--વન્ખમ.

ગુનાહ--ગુત્તમ.

વારસ--સુદનદરવાળી.

ખે ગુનેહગાર--ગુત્તમત્.

તપાસ--વીસાર્નૈ.

તરજુમો કરવો--દુબાસીતનમપન્ન.

જજ; ઇન્સાફ કરનાર--નીધીપતી.

જુરી--મધ્યસ્થર; પન્નમતર.

મુકદ્દમો; પ્રિયાદ--વલ્ક.

ઇમરો; પટો--કુત્તૈ કોડુ.

મેજરટ્ટે--અધીકારી; નીધીદુરૈ.

ગીરવી મુકેલી ચીજ--ઇકુ; ઓતી.

દંડ; ગુનેહગારી--તન્નૈ; અપ્રગધમ.

ખોટા કસમ ખાવાનો અપરાધ--

ખોધયાનૈ.

અરજ--મનુ; વીન્નપમ.

પ્રિયાદી--વાદી.

તકરાર ચલાવવી--ન્યાયમ પેસુ.

ખોલીસ--ઉરકાવળ.

બંદીખાનું--કાવલ; પુરૈ; ડાના.

પ્રિયાદી માંડવી--વલ્ક તોદરથલ.

શામેત કરવું--રૂપીતલ.

બદલો-અવેજ મળવો--તીરમ્ અ-

ઉતલ.

પ્રિયાદી કરવી--વલ્ક કાડુ.

અરજ; કજીયો--વલ્ક.

વાક્યો.

તેણે ઉપલી કોર્ટમાં અરજ નોંધાવી છે--અવન અપીલકોર્ટકુ અપીલ
પમીનાન.

તેણે જુડું તોહોમત ઉભું કીધું--અવન કલ્પીરાડ પન્નીનાન.

ખુનના કંજીયામાં જનમીન લેવામાં આવતો નથી—કાલેપાધલ્યુક ખીને
ચેફમાટારમળ.

કડી પલ્લુ લાંચ આપવી નહી—આરપોદુમ કૈકુળી ગટપારાદે.

જુડા કસમ ખાવાનો ગુનાહ ઘણો મોટો છે—પોઈયાને પેરીયગુટમ.

તેણે પડેલી જુઆની મુજબ ચુકાદો કીધો—સાશીપડીકુ અવર તીર્પુસેદદાર.

ગુનેહગારને બંદીખાને લઇ જવામાં આવ્યો છે—ગુટવાળીએઈ કાવલીલ
વૈતુઈકીરુદ.

બેગુનેહગારને છોડી દેવામાં આવ્યો છે—ગુતમસયાદ્વત કુતમન વનેર
તીર્પાદતુ.

દાવો કયાં માંડવામાં આવ્યો હતો—વલ્લકુ એંગ તોલુક પદદુ.

જો તું ઉછીનું લે તો તારે મીલકત ગીરવી મુકવી જોઈએ—ની કડન વાંગી
નાલ ઇડુ વૈકવેન્ડુમ

દરબારે ચઢશો નહી—વલ્લકુ-કુકુ પોહાદે.

વાંધો પડે તો લવાદીથી ચુકવજો—પન્નયથર મુલમાઇ વલ્લકુ તીતુકોલુ.

સરકારી-લશ્કરી.

કાયદો; ધારો—સદમ.

એલચી (સરકારી)—સ્તાના અધિપતી

નીમતું—નીયમી.

ઉમેદવાર—અણુવલ કટપાન.

મુખ્ય શહેર—રાજદાની.

કાઉન્સીલ—આલોસનૈ-સંધમ.

ખરતરફ કરવું—અર્સનૈ તલુ.

શેહેનશાહ—ચક્રવર્તી.

શાહાનશાહ—રાજ્યમ.

પરદેશી—અનીય દેસ્તાન.

હાકમ—દેસાધીપતી.

ઝરવાજખી—નીયાયક કેડાન.

ધારા બાંધવા—પ્રમાનમ સેઈય.

વશાદાર—રાજ્મકિતયુલુ.

પ્રધાન—મંદીરી.

કુશાળ—તંત્ર સાલે.

દેશી—મુંદસી.

પાર્કીયામેટ—માહા-આલોસનૈ સંધમ.

પેન્શન—ઉપકાર સંજ્ઞમ.

દરજાને—પદમ.

બળયો—દુરોધમ.

સ્વતંત્ર રાજ્ય—કુડીયરમુ.

મેલેસુલ—દેસ વરમાનમ.

લુલ્લડ—ઉર કળાડમ.

રાજવંશી—રાજ્વીખમ.

પરવાનગી આપવી; મંજુર રાખવું—

કિતરવુ; અનુમતી.

રાજદંડ—સંગોળ.

સેક્રેટરી—સમ્પીરધી.

રૈયત—કુડી; પ્રજા.

કર (Tax)—વરી; ધરૈ.

(૩૨)

રાજગાદી—સીંહાસનમ.

ખડ્ગી—કાપમ.

વાહસદાય—પ્રતીરાત્ર.

લક્ષ્મર—પડે સેતે.

લડાઇ—સડે; યુધ્ધમ.

ગોળી (ખંડક)—કુન્ડ.

ટાપ (મોટી ખંડક)—પીરંગી.

દુશ્મન—સત્તુર.

કીલો—અરન; કોટે.

સલાહ—સમાધાનમ.

પેરેડ; કવાએત—અનીવધુતમ.

પીરતોલ—કૈતુ પાકી.

જમદેવ ગરીબનાં ઝુપડાંમાં તેમજ રાત્રના મહેલમાં પણ દાખલ થાય છે—

એજેખનુડય કુડીખલીત્ર મરનમ પિરવેસી ફિરદુપોલ, રાત્રકળ અરમને

ખળીત્રમ પિરવેસી ફિરદુ.

મહારાણી વિકટોરીયા સને ૧૮૩૭ માં ગાદીએ આવ્યાં—વીકટોરીયા રાજથી

અવરકળ ૧૮૩૭ વરપતીલ સીંધાસનતીલ એરીનાર્થમ.

તેની ભત્રી સેવાને માટે પેન્શન મેલે છે—અવનુડય નાલ્લ સેવકતીરકાખ

ઉપકાર સમ્મળમ કીટૈનદુ.

તે કામ પાર્શ્વીયામેંટ હજુર લાવવામાં આવ્યું હતું—અન્દ કારીયમ આલો-

સને સંધનારાલ વીસારને આદત.

કામ જેરવાજખી હતું—અન્દ ખડ્ગે અનીયાય માનદુ.

સુલેહનો શાહ કુલે જોહાંનપર રાજ ચલાવે—સમાધાન પ્રભુ ઉગ્ગમ

એંગુમ આગુવાર.

ધાર્મિક.

પરમેશ્વર સવળે છે—દેવન એંગુમ ઈશ્કિરાર.

ઈશ્વરને સવળું જાગીતું છે—દેવનુકકુ એલામ તેરીયુમ.

ખુદા હન્સાશી છે દેવન નીદીહીગવર.

આપણુ અપાએ પાપ કીમાં છે—નામ એલામ પાવમ સૈકુ હરકીરામ.

આપણે ખરાગ સખુન જોડ્યા છે—આખાદ કીરીયૈકૈસૈકુ હરકીરામ.

આપણે આપનાં પાપનો પશ્તાવો કરવો જોઈયે—નમ્મુદય પાવમ કળ-

કામ મનસતાર-પડવેન્કુમ.

આપણે અશો થવાને કાશીશ કરવી જોઈયે—નામ પરીસુતમાખ પ્રયાસ

મદ્વેન્કુમ.

તારં અંતઃકરણ સાધ કરવાને અહુરમઝદને પુછ—ઉન ઇશ્વરએતે સુતમ
સેધે દેવનૈ કેળ.

પુટલાંની પુત્ર કંદી પલુ કરશે નહી—આરપોદુમ વીક્ષીરકંગ્ગે વનંગ-માટે.
સવાર-સાંજ બંદગી કર—કાલે માલે નેવમ પન્નુ.

જુહું બોલતો ના—પોઈ સોલ્લાદે.

છેતરીશ નહી—મોસમ પન્નાદે.

તાડી યા દાર પીતો ના—કળ્લેયાહીલુમ અરાકૈયાહીલુમ કુડીયાદે.

એક બીજને માધ કરજે—આરતરકુ આરતર મનીયુંગગળ.

મગરર થજે માં—કરવીઆઇ ઈરાદે.

વખત ગુમાવીશ નહી—કાલ્તૈ વીનાકાદે.

ધર્મપોડી દરરોજ વાંચજે—નાલદોરમ વેધસાઅતૈ વાસી.

આપણુ બધાએ મરવું તો છેજ—નામ એદવારમ-સાહવેન્દુમ.

મોતને માટે તૈયાર રહે—મર્ણથુકુ આયત્પકુ.

